

Ob 30-letnici osvoboditve jugoslovanških narodov

Delavski razred, narodi in narodnosti Jugoslavije imajo vse razloge, da ponosno obeležijo praznik zmage nad zatiranjem in nasiljem nacizma in fašizma, glede na prispevek, ki so ga pod vodstvom Zveze komunistov in tovariša Tita dali s svojim bojem proti hitlerjevski zvezi. Vendar: »za revolucionarje ne more biti pravega premora, dokler traja revolucija«, je dejal tovariš Tito pred nedavnim na sestanku članov sveta federacije; zato se zavzemamo za to, da še odločneje potrjujemo in razvijamo pridobitve lastne revolucije, ki je terjala velikanske žrtve in napore med štiriletno borbo in v 30 letih povojne socialistične graditve. To naj bo hkrati tudi spodbuda za brezkompromisno izpolnjevanje vseh nalog in dolžnosti, ki izhajajo iz nove ustave in sklepov X. kongresa ZKJ.

Ker nosi letošnje jubilejno leto pečat povojnega socialističnega razvoja v bitki za boljše življenjsko raven delovnega človeka in za neposredno odločanje delavskega razreda v vsej razširjeni družbeni reprodukciji, je prav, da naredimo kratek pregled tridesetletnega ustvarjalnega dela.

Po uveljavitvi zakona o nacionalizaciji leta 1948, je postala država izključna lastnica proizvodjalnih sredstev. S prevzemom oblasti se je začelo prelivanje proizvodjalnih sredstev v državno lastnino in so se tako ustvarili začetni pogoji za graditev socialističnih družbenih odnosov vse do velikih sprememb, ki so nastale ob sprejetju novega zakona o upravljanju državnih gospodarskih podjetij in višjih gospodarskih združenj po kolektivih, ki je bil sprejet 26. junija leta 1950 pod geslom »tovarne delavcem« in, ki je bil uzakonjen v ustavi leta 1963 (že prej pa formiran kot dodatni zakon leta 1953). Tako so delavski kolektivi prevzeli po delavskih svetih in upravnih odborih podjetja v svoje upravljanje. (Prvo zasedanje delavskega sveta naše tovarne je bilo 3. oktobra 1950. Predsedstvo delavskega sveta je prevzel Franc Dragar, predsednik UO pa je bil tov. Bernat Bernard.)

To je velik korak v napredku delavskega razreda, o katerem lahko veliko povemo svetu kakor tudi sebi. Od osvoboditve do danes smo

skoraj štirikrat povečali družbeni proizvod in nekajkrat povečali število zaposlenih. Iz zaostale predvojne agrarne dežele smo prešli med industrijske države. V Jugoslaviji je nastal modern delavski razred, ki si kuje svojo bodočnost z vse večjim samoodločanjem, po sprejetju nove ustave in X. kongresa ZKJ.

Nova ustava pomeni nadaljnji velik korak pri dograjevanju socialistične demokracije kot temelja družbeno ekonomskega napredka, ki določa svobodno združeno delo s proizvodjalnimi sredstvi, samoupravljanje delavcev v proizvodnji in vseh ostalih družbenih strukturah.

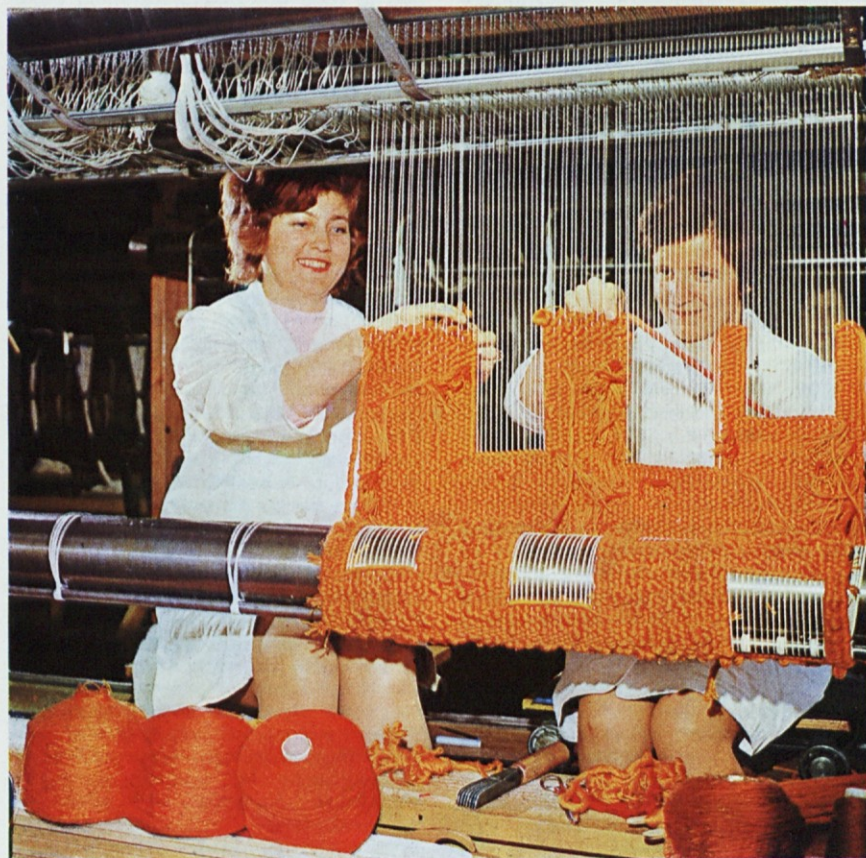
Delavski razred in delovni ljudje organizirani v temeljne organizacije združenega dela in samoupravnih skupnosti, so nosilci oblasti in upravljanja. Delovanje in oblikovanje takšne politike ureja delegat-

ski sistem. To je oblika, v kateri so delovni ljudje s svojimi delegacijami in delegati neposredno udeleženi pri formiranju funkcij družbeno političnih organizacij. Na delegatskem sistemu temelji celotno družbenopolitično delovanje, to je način za doseganje popolne oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi.

Jubilejno leto naše osvoboditve izpod jarma zatiralcev in njihovih slug naj nam bo vodilo in vzpodbuda za še večja delovna in politična prizadevanja na naših delovnih mestih kot tudi pri graditvi našega samoupravnega socialističnega razvoja.

Vse člane kolektiva naše delovne skupnosti »Dekorativne« vzpodbujamo, naj s svojim požrtvovalnim in nesebičnim delom tudi v bodoče, kot preteklih 30 let, prispevajo k obogatitvi pridobitev naše revolucije, k izpopolnjevanju samoupravnih odnosov in k uspešnem delu na vsakem posameznem delovnem mestu.

Anton Jan

»Dekorativna« je del moje mladosti

To dopoldne, 18. marca letos, ko sem odhajal na razgovor k tovarišici Pepci Kardeljevi, je zares prvič snežilo v letošnji zimi. Vsa Ljubljana je bila »bela«.

Pepco Kardelj sem zaprosil, da bi v razgovoru obudila spomine, ko je kot članica komunistične partije sodelovala v velikem tekstilnem štrajku leta 1936. In nato, ko je bila že članica CK komunistične stranke Slovenije leta 1938, zaposlena v našem bivšem obratu pri »Eiflerju«.

(Tovarišica Pepca se je moji prošnji ljubeznivo odzvala. Ko je v teh dneh službeno pripotovala iz Beograda v Ljubljano, me je sprejela na razgovor v prostorih CK ZKS.)

Večkrat sem bral in slišal, da je ena od značilnosti revolucionarjev, da so neposredni, prijateljski, prepričevalni, da človeka osvojijo. Zares!

Vse to sem v hipu občutil pri tovarišici Pepci. Tudi krepak stisk njene roke mi je veliko povedal. Pravijo, da krepki pozdravni stisk roke pomeni iskrenost. Menda bo držalo.

Tovarišica Pepca Kardelj se živo spominja dogodkov izpred štiridesetih let.

Tovarišico Pepco sem najprej zaprosil, naj obudi spomine na leto 1936, predvsem na mesec avgust, ko se je v Sloveniji odvijala velika tekstilna stavka.

Tovarišica Pepca se pri vprašanju nekoliko zatre v daljavo. Nato te pogleda v oči, ter počasi in razločno pripoveduje:

»Socialno gospodarski položaj delavstva in tudi kmetov, je bil v teh letih nemogoč. Prvi povojni vzpon je zašel v krizo in njene posledice so kapitalisti in takratna oblast prevladali na delovnega človeka. Kmet se je zadolževal, kmet je prihajal na »boben«. Mezde — plače so stalno padale. Tujci, ti so imeli v rokah večino takratnih tekstilnih tovarn, so dobičke, ki so jih ustvarjali na račun naših žuljev, trpljenja in velike bede, izvažali.

Zaradi gospodarske krize, predvsem pa zaradi zaostalosti, je bila delovna sila pri nas med najcenejšimi v Evropi. Tujci kapital je pri nas ustvarjal velike dobičke s starimi stroji.«

»No, kakor je znano se je slovenska tekstilna industrija razvijala predvsem v Kranju, Škofji Loki, Tržiču. V Ljubljani in njeni okolici je bila še v Sentvidu, Gamelnjah, Tacnu, v Celju, Laškem, Preboldu in v Mariboru.«

»Komunistična partija Jugoslavije si je že pred stavko zelo prizadevala, da ustvari med članstvom strokovnih organizacij akcijsko delavsko enotnost. Bila je: Splošna delavska strokovna zveza Jugoslavije (rdeča), ki je imela marksistično obeležje. Tu so bili včlanjeni vsi »Eiflerjevi« delavci. Nato je bila Jugoslovanska strokovna zveza, ki je bila delavska krilo JNS.

Jugoslovanski tekstilni delavci so tedaj zaslužili povprečno nekaj nad tri dinarje na uro. Delavke pa dva in

pol dinarja.« »Poglejte, zanimiv je podatek, koliko so takrat zaslužili: pri 'Sircu' je zaslužilo 7 delavcev in delavk manj kot en dinar na uro. V 'Jugobruni' v Kranju je delavka zaslužila v 9 dneh 60 dinarjev. Pri 'Eiflerju' pa v 7 dneh 35 dinarjev. Poleg tega pa so delavce kaznovali še z motivom, da so pokvarili blago in jim občutno prizadeli njihove prejemke«.

»Tako so delavci prejeli pri plači le nekaj dinarjev.«

»Poleg tega je potrebno povedati, da so delavci takrat morali plačevati od svojih osebnih dohodkov še prispevek za socialno zavarovanje, za obrambo, bednostni fond, samski davek in vojnico. Doklad takrat ni bilo. Leta 1935 so bile plače skoraj 90 % izpod življenjskega minimuma. Kljub temu, da je bil osemurni delavnik takrat zakonjen, se je redno delalo 10 do 12 ur na dan. Delovni pogoji so bili neznosni.«

Tovarišica Pepca, kako je bilo takrat s prehrano?

»Delavci smo se takrat izredno slabo hranili. Poglejte, celo dekleta iz kmetij so si v večini primerov takrat prinašala namesto kosila le košček kruha in kavo. Čeprav se je moralo delati na dan 10 do 12 ur.«

»Če sem hotela biti lepo oblečena, to je pa tudi želja vsakega dekleta in žene, sem si za kosilo le zelo redkokdaj lahko privoščila košček slanine.«

»Da, ta brezpravnost in to težko ekonomsko stanje je ustvarilo brezgleden položaj delavskega razreda. Izhod iz tega položaja takrat niso pokazale niti legalne politične in strokovne organizacije. Edino KPJ je kazala delavskemu razredu perspektivo; in to z razredno politično borbo. Ne le, da bi se izboljšal ekonomski položaj, ampak, da bi se zrušil celotni kapitalistični sistem v stari Jugoslaviji. No, tako se je velika delavska borba leta 1936 — stavka, spremenila iz začetnih ekonomskih vzrokov — v politični boj.«

Prosil bi, če lahko v kratkem orišete, kako se je pričela stavka?

»V tistem času se je val mezdnih gibanj, stavk, zelo širil po vsej Jugoslaviji, tako kakor so se zniževale plače. Samo v letu 1936 je bilo v stari Jugoslaviji 129 gibanj ali 275 stavk. V Sloveniji so strokovne organizacije predložile osnutek kolektivne pogodbe za tekstilno industrijo. Sestanek o tem je bil na banski upravi v Ljubljani. Prisotni so bili zastopniki delavcev in kapitalistov. Razprava se je zelo zavlačevala. Delavstvo je postajalo zelo razburjeno.«

»15. in 16. avgusta je bila na Jesenicah velika proslava 30-letnice Zveze kovinskih delavcev iz vse Jugoslavije. Tega zbora se je udeležilo veliko naprednih delavcev iz vse Slovenije. Tudi delegacija iz »Eiflerja« je bila tam. Na neki gozdni jasi pri Blejski dobravi se je vršil tajni sestanek tekstilcev — komunistov. Takrat so se že domenili za stavko. Sestanek je vodil (kot kasneje vso stavko) tovariš

Franc Leskošek-Luka, takratni organizator delavskega gibanja v Sloveniji.«

»19. avgusta je bil shod kranjskega tekstilnega delavstva na Stari pošti. Udeležilo se ga je preko 3000 delavcev. Kakor se spominjam, so bili prisotni tudi Ljubljanci. Položaj je bil resen. Tajniki strokovnih organizacij so poročali o zavlačevanju pogajanj o kolektivni pogodbi. Klicem, ki so zahtevali stavko, je delavstvo navdušeno pritrjevalo. Po resoluciji in zborovanju so se zbrali delavci — komunisti. Ocenili so situacijo in razpoloženje delavcev. Sklenjeno je bilo, da naj se takoj naslednji dan, t. j. 20. avgusta začne s stavko.«

»Vem, da bi lahko o stavki govorila dolgo. To je pomemben mejnik v zgodovini slovenskega in jugoslovanskega delavskega gibanja.

Prosim vas, tovarišica Pepca, če malo obudite spomine še na vlogo komunistične partije v tistem času. Predvsem, kakšno delo in napore ste takrat vložili člani komunistične partije v svojo organizacijo, to bo zelo zanimalo člane ZK naše osnovne organizacije in tudi ostale?

»Moram omeniti, da delavci še niso pozabili uspešne šestdnevne stavke jeseniških kovinarjev leta 1935. Ta stavka je bila izredno borbena. Delavci podjetja takrat niso zasedli, temveč so ga obkolili. Takrat so predvsem borbena nastopile jeseniške žene. Na zavest, da morajo zmagati, je na kranjske, ljubljanske in kasneje še mariborske tekstilce — vplivala tudi uspela stavka poleti 1935. leta v IKI v Kranju, ko je tri tedne stavkalo okoli 300 delavk.«

»Stavkajoči delavci so izvedli stavko po vzoru francoskih delavcev. Stavkajoči so zasedli tovarne. Ta velika tekstilna stavka, ki se je začela v Kranju in vzniknila skoraj po vsej Sloveniji, je bila izrednega pomena. Lahko rečem, da je bila to matura pred univerzo, to je — NOB. Alj predvečer naše socialistične revolucije.«

»Člani komunistične partije, takrat nas je bilo nekaj nad dvesto v vsej Sloveniji, smo veliko delali po vsej Sloveniji. Imeli smo ogromno, ogromno simpatizerjev. Povsod, tudi med vernimi ljudmi. Spominjam se, da so bile pred takratno partijsko članstvo postavljene naslednje naloge:

1. Boriti se z vsemi silami in z vsemi sredstvi za enotnost delavskega razreda in zvezo s kmeti, proti kapitalističnim izkoriščevalcem.

2. S svojim osebnim zgledom stopiti na čelo akcij in pridobiti vpliv na množice. Stavko, ki je dobivala vse bolj politično obeležje, spremeniti v politično akcijo proti kapitalističnemu sistemu, ki bo ta sistem pretresla. Ta borba pa naj bo obenem tudi politična šola ljudskih množic.

3. Organizirati materialno in moralno podporo najširšega kroga delovnih ljudi.

»Vse to se je uresničilo. Spominjam se, kako smo komunisti obiskovali stavkajoče v Kranju, Tržiču, Škofji

Loki in v Mariboru. Stavkalo je blizu deset tisoč tekstilnih delavcev!»

»Na čelo stavke te delavske borbe se je postavila KP. Dokazane so stalne veze medstavkovnega odbora s tov. Francem Leskoškom in Stankom Žagarjem. Prav tako je znana intervencija Pokrajinskega komiteja KPJ (za Slovenijo), da so pričeli s stavko tudi v Mariboru. V Kranju je bila partija izredno idejno močna!»

»Tovarišica Pepca, kako se je končal štrajk in kakšni so bili njegovi rezultati?»

»Oceno te velike stavke je dala že sama zgodovina. To je bila ena izmed največjih delavskih borb v zgodovini stare Jugoslavije. Poudariti pa moram naslednje — velika tekstilna stavka 1936, je bila poskus generalne stavke, ki pa ni popolnoma uspel, saj idealnih in stoočstotnih uspehov skoraj ni. Stavka je imela ogromen političen uspeh in pomen. V stari Jugoslaviji je bil pretresen kapitalistični družbeni red! Plazu, ki ga je takrat utrgal, ni mogel nihče več ustaviti vse do leta 1945. Kapitalistični sistem je bil razrušen s prvim dnevom vojne!»

»Tekstilni delavci so s stavko dosegli enotno kolektivno pogodbo s tarifnimi določbami. Drugače bi to težko kdaj dosegli.« »Samo stavka je imela strogo razredno-politični značaj. To je bil boj med delavci in kapitalisti. Boj za politične in ekonomske pravice. Stavka delavcev je pokazala tako ostrino, da se je oblast morala pokazati in pravi luči kot oblast vladajočega razreda, ki se poslužuje vsega — od časopisov, radia, policije, sodišč in do zaporov.«

»Poglejte, sam štrajk v Kranju je bil brutalno zadušen; in to po nalogu bana Natlačena. Cel vlak pijanih žandarjev je pripeljal v Kranj. 'Koroščeva' policija je vdirala v tovarne zahrbtno. Ženske so hotele zaščiti moške tako, da so okrog njih naredile obroč in pele državno himno. Toda vse to ni pomagalo. Neusmiljeni udarci s puškami, pendreki in solzilni plin, so razbijali ženske obročje. Pijani žandarji so sadiščno pretepali moške in ženske. Lomili so roke, noge, ključnice... Obstajajo tudi ustni viri, da so bili med pijanimi žandarji tudi preoblečeni duhovniki. Še danes krožijo govorice, da je pri napadu sodeloval tudi preoblečen kranjski dekan 'Škrbec'.«

Skozi ves — skoraj triurni pogovor, ki sem ga imel s tovarišico Kardeljvo, sem občutil, da imam izjemno priložnost poslušati besede velikega revolucionarja, ki je še vedno na delu — v akciji; kakor takrat v času predvojnega obdobja, ko se je naša komunistična partija gradila in utrjevala ter vzgajala svoje svoje kadre. Ti so delali pravno v ilegali v najglobljem bistvu pa vendarle — javno. Svoje delo so nadaljevali v NOB in socialistični revoluciji. Med razgovorom sva s tovarišico Pepco povezala pretekle dogodke z nalogami današnjih dni.

Tovarišica Kardeljva je v razgovor vtkala besede, ki so se mi najbolj vtisnile v spomin in jih ne bom nikoli pozabil: »Z vsakim človekom, tovariš Franci, je potrebno delati, mu dajati naloge, analizirati opravljene naloge iz

vseh vidikov, skupno z njim pripravljati predloge, kako v praksi izpeljati zadane naloge. Poznati je treba osebne težave posameznih. Za uspešno opravljeno delo je treba ljudi predvsem moralno stimulirati. Če kdo greši ali se moti, ga je potrebno pripraviti do samokritike. Predvsem pa je potrebno ljudem zaupati!»

VSEM ZAPOSLENIM V »DEKORATIVNI« POŠILJAM PREKO VAŠEGA GLASNIKA TOVARIŠKE POZDRAVE

Tovarišica Pepca je čutila moje vprašanje, ne da bi ji ga bil zastavil. »Eifler« (naš bivši obrat »B«) je skupno z bivšim obratom »Store« — danes »Dekorativna«. Poznam! V okviru možnosti vas spremljam. Saj »Dekorativna« je del moje mladosti! Mladosti pa ne moreš nikoli pozabiti. Tudi za vaše nagrade, ki ste jih dobili na raznih sejmišjih vem. Ponosna sem na to, tudi če že dolgo, dolgo nisem več vaša. Toda dejstvo, da sem bila v času pred socialistično revolucije pri vas, me preveva z velikim ponosom.« »V 'Eiflerju' sem se zaposlila 9. 12. 1938. Pred tem sem bila zaposlena v 'Saturnusu'. Leta 1938 sem bila štiri mesece zaprta. V 'Saturnusu' so to priliklo izkoristili in me niso več sprejeli na delo. Najprej sem se zaposlila pri Vidmarju, to je današnja 'Tonosa', toda lastnik se me ni upal sprejeti. Priporočil me je k 'Eiflerju'. Saj se 'Eifler' ni nič brigal za zaposlene. Mar mu je bilo, kdo pri njem dela. Važno je bilo le, da si delal dobro in veliko. Njemu je šlo za dobiček in uživanje. Ravnatelj Rybička je bil v redu. On je vedel za partijsko organizacijo. Zato je v tem pogledu največkrat zamižal kar na obe očesi.

V kolektivu so bili čudoviti ljudje.

Zaposlena sem bila v snovalnici kot vrinterka.

Kako se je kalila zavest v tej tovarni, mi je bilo že od prej znano. Saj je bila tu že v začetku leta 1936 osnovna partijska organizacija, katere člani so bili Cene Štupar, glavni organizator stavke pri »Eiflerju« in duša delavskega gibanja v ljubljanskem Posavju, nato Albin Kovač, Mile Smolinsky, Rado Kostič.« (Pepci sem povedal, da je bil Rado Kostič španski borec in je v Španiji tudi padel.)

»No, v tej organizaciji smo kasneje delovali še Božena Bašin, že prej tudi narodni heroj Rezka Dragarjeva, narodni heroj Danila Kumar in jaz. Spominjam se tudi ostalih tovarišev, ki so bili čudoviti ljudje in delovni tovariši: Franc Dragar (tov. Pepco je zanimalo njegovo zdravje), Joža Košir, Marija Travnova, Marija Krivčeva, Janez Križ, Sluga, Pečnik, Močnik in še mnogo drugih, katerih imena sem pozabila.

V času štrajka smo komunisti iz Ljubljane pomagali tudi stavkajočim pri »Eiflerju«. Poleg moralne podpore smo pomagali tudi materialno — tako s hrano kot z denarjem. Vse to smo zbirali pri okoliških kmetih, obrtnikih, trgovcih, gostilničarjih. Ljudje so bili čudovito solidarni. Iz rok so dajali zadnje dinarje in grizljaje hrane, samo da bi stavkajoči vzdržali. To je bila enotnost — solidarnost!»

»Spominjam se, kako sva z Angelo Ocepek-Dovčevco v času štrajka zbirali hrano pri okoliških kmetih. Dali so tisto, kar so imeli: moko, mast, fižol, krompir, meso... Tako sva z Angelo pripeljali stavkajočim cel voz živil. Menim, da je dovolj nazorna naslednja ilustracija organizacije — vsi stavkajoči očetje pri »Eiflerju« so v času štrajka prejeli plače. Dobivali so še celo več, kakor bi zaslužili z rednim delom!»

»Tovarišica Pepca, v letu 1938, ko ste se zaposlili pri nas (nehote sem uporabil to besedo), ste bili že članica Centralnega komiteja komunistične partije Slovenije; kako ste usklajevali svoj čas? Zanima me tudi, kako ste ustanovili komunistično stranko Slovenije?»

»Kakor vam je gotovo znano, je leta 1936 prišel v Slovenijo Josip Broz-Tito. Tito se je takrat vrnil iz Sovjetske zveze in postal organizacijski sekretar centralnega komiteja Komunistične stranke Jugoslavije. Prizadeval si je utrditi organizacijo in njeno vodstvo, ki naj bi se čimprej vrnilo iz tujine. Tovariš Tito je sprejel kritiko komunistov iz Slovenije. Ta je poudarjala, da partijsko delo ni mogoče voditi od zunaj, se pravi po »kominternskih kriterijih«, ampak iz domačih razmer. To je bilo znamenje, da je bilo treba način dela spremeniti. Izpeljati je bilo treba predvideno reorganizacijo in pritegniti v vodstvo nove, mlade ljudi iz domovine. V Ljubljani se je Tito sestajal s člani pokrajinskega vodstva in z njimi razčistil mnenja, ki so bila prvotno v bistvu neenotna, razbijaška. Njegovo delo za ureditev odnosov med slovenskim in osrednjim vodstvom je potem nadaljeval Bevc — Edvard Kardelj, ki je prišel v Ljubljano februarja leta 1937 zato, da bi pripravil in ustanovil kongres Komunistične stranke

Nadaljevanje na 4. strani

Slovenije. Na plenarnem sestanku pokrajinskega komiteja marca leta 1937 so s separatističnimi in »samoslovenskimi« zamislili dokončno obračunali. Sklenjeno je bilo, da se takoj skliče kongres, kjer naj se ustanovi Komunistična stranka Slovenije.«

»Spominjam se, kako sva s Cencotom Štuparjem odstopila najine malice delavcem, ki so prišli na delo brez hrane. Pri »Eiflerju« smo ogromno delali na propagandnem delu. (Razmnoževanje in razdeljevanje letakov). Kolikokrat sem morala vstati že ob treh zjutraj, da smo kako akcijo opravili še pred delom. V času, ko sem delala pri vas, smo ustanovili še partijsko organizacijo v EKI. (To je bila sosednja kovinska tovarna.) To je bila nato enotna partijska celica. Spominjam se še, kako sem sprejela v Komunistično partijo tov. Janka Rudolfa; danes je predsednik Zveze borcev Slovenije.«

»Poleg omenjenih tovarišev je pri »Eiflerju« delala tudi zanesljiva komunistka tovarišica Ida Szabo. Bila je Madžarka. Ljudje so jo poznali kod imenom »Kovačeva«. V njenem podstrešnem stanovanju je bilo prvo skladišče Tovarišica Ida je po osvoboditvi, ko je prišla od partizanov, odšla v Vojvodino. Tam je vse do danes ena najvišjih političnih delavcev te avtonomne pokrajine.«

»Ko so me 6. februarja 1940. leta, skupaj z Angelo Ocepek-Dovč policisti aretirali, so bile organizirane demonstracije. V njej so sodelovali tudi »Eiflerjevi« delavci. Iz strahu pred demonstracijami si policija ni upala že v Ljubljani strpati v vagon političnih pripornikov iz Ljubljane in zasavskega bazena. Zato so nas prepeljali v Zalog. Policija se je ušela, v Zalogu so jih sprejeli ogorčeni demonstranti. Ves čas, ko sem bila zaprta v Bileči, so mi delavci iz »Eiflerja« pošiljali bodrilna pisma.«

Tovarišica Kardeljeva mi je nato opisala še njena trpljenja in doživetja iz NOB. Posebno doživeti so spomini iz Begunj in ljubljanskih zaporov. Tu je bila zaprta skupaj z Vido Tomšičevo, Tonetom Tomšičem, Mihom Marinkom, Mico Šlandrovo in drugimi. Te spomine bi opisal v naslednjih številkah našega Glasnika. Menim, da bodo prav zanimivi v letošnjem letu, ko praznujemo 30-letnico osvoboditve izpod fašističnega jarma. Prav tako je letošnje leto mednarodno leto žensk, katerega je 18. decembra razglasila Generalna skupščina OZN.

Na koncu najinega razgovora se je tovarišica Kardeljeva zelo zanimala za razvoj »Dekorativne«. Posebno jo je zanimalo, kako rešujemo stanovanjske probleme, otroško varstvo, prehrano, delavska letovanja. Izrazila je veliko željo, da bi obiskala naš kolektiv in si ogledala naše obrate.

Ob slovesu mi je tovarišica Pepca še enkrat naročila: POZDRAVITE VSE ZAPOSLENE V DEKORATIVNI, ZARES LEPO IN TOVARIŠKO JIH POZDRAVITE, POSEBNO PA ŠE ŽENSKES IN MLADINO!

Obljubil sem ji, da bom to storil preko našega Glasnika.

Franci Hriberšek

Kako je in kako bo?

Naši dosedanji uspehi na vseh področjih so poplačani z rezultati, na katere smo lahko ponosni. Če si postavimo vprašanje, kako so bili ti uspehi doseženi, je odgovor dokaj jase. Maksimalno prizadevanje vseh služb v OZD, ki so z dobro zasnovanimi načrti homogeno izpolnjevali realno planirane naloge in jih strokovno izpolnjevali. Tudi v bodoče bo potrebno še bolj intenzivno sodelovanje in prizadevanje vseh, vključno političnih organizacij, to pa iz razloga, ker se s spremembo ustavnih določil menjaajo odnosi tako znotraj OZD kakor tudi navzven.

Svetovna gospodarska kriza na vseh področjih nam narekuje pesimistično gledanje na bližnjo bodočnost. Vesti, ki jih prejemamo, vplivajo na razmišljanje, kako v taki situaciji prebroditi težave, ki stojijo pred nami. Prepričan sem, da je sedaj, bolj kot kdajkoli prej prišel čas, ki od nas zahteva ustvariti v OZD strokovno in politično sintezo, ki bo sposobna v razburkani situaciji obdržati krmilo v smeri, ki bo čim manj odstopala od postavljenih ciljev. Naš cilj je dokaj konkreten. Z določenim številom zaposlenih moramo skati in prodati določeno količino tkanin. Pri tem pa moramo ustvariti dohodek, ki bo po-

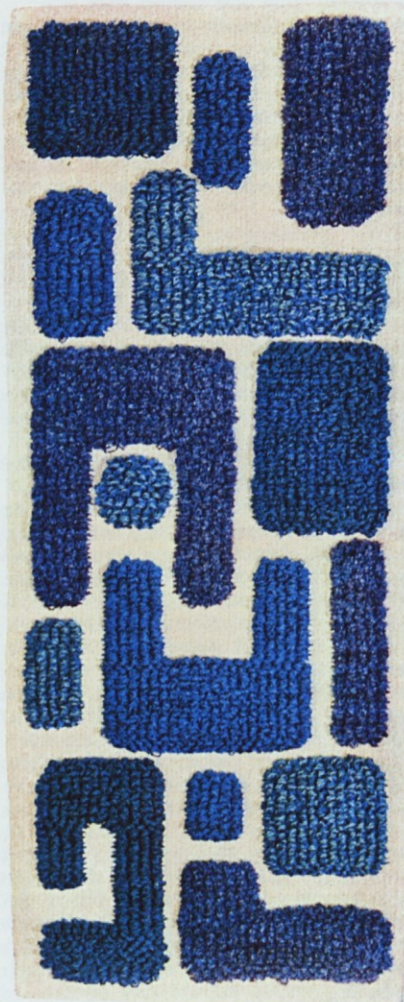
krival potrebe, katere izhajajo za kritje potreb OZD in družbe. Zadostiti vsem tem potrebam ne bo lahko. Če upoštevamo vse okoliščine, ki nas obremenjujejo, moramo še bolj kot doslej sodelovati, programirati in ukrepati na vseh področjih. Razločevati moramo, kaj je upravljanje OZD in kaj je vodenje. Od nas vseh je odvisno, kakšne uspehe bomo dosegli. Vendar moramo vedeti, da mora biti tako upravljanje kakor vodenje OZD intenzivno povezano. Zavest upravljanja mora vsekakor doseči višjo raven, kar bo imelo za posledico večje odgovornosti vodenja strokovnih in upravnih služb.

V komercialnem sektorju se v zadnjem času mnogo ukvarjamo s spremembami na področju blagovnega prometa. Spremembe so nastale z novimi ustavnimi določili, ki jih moramo spoštovati in pri svojem delu realizirati. Realizacija vsega tega pa je mogoča le, če spremembe sprejmemo, ker jih samo tako lahko tudi sprovajamo. Poznati moramo ustavna določila in dopolnila, seznanjeni moramo biti z novim zakonom o tržišču, poznati moramo vsebino in sprovajanje sporazumov iz področja blagovnega prometa in mnogo drugih elementov, ki vplivajo na učinkovitost odločanja. S tem moramo podčrtati dejstvo, da današnji vodilni delavci niso in ne morejo biti usposobljeni in tudi ne obvladajo svojega dela, če svoje delo obravnavajo samo iz zornega kota svoje strokovnosti. Vsak vodilni delavec ima, če hoče biti uspešen, potrebo po politični angažiranosti, ker samo s tako predanostjo lahko vodi zaupano mu delo v samoupravnem sistemu. Čimbolj si bomo prizadevali izpolnjevati oboje, tem boljša in hitrejša bo pot do uspeha.

Pred nami so postavljene zahtevne naloge. Ena najvažnejših je, da bomo za prodane tkanine prejeli plačilo. OZD, ki jim dobavljamo naše tkanine, so v mnogo slabši situaciji kot kdajkoli prej. Zaloge se večajo in nelikvidnost narašča. V skrbeh smo, kako bo v bodoče, ker se bo stanje še poslabšalo. V komercialni smo sklenili, da bomo sproti koristili informacije iz tržišča in na podlagi analiz posameznih kupcev obskrbovali s tkaninami predvsem tiste, ki nam bodo plačilo zagotovili. Če bi bilo le malo nelikvidnih, bi bilo stanje mnogo boljše. Ker pa je število takih, ki slabo plačujejo, precej narastlo, moramo sprejemati dejstva in toleriramo nekoliko daljši rok plačila.

Na koncu menim, da je bilo v preteklem obdobju mnogokrat precej problemov, da pa smo le-te reševali in tudi rešili. Prepričan sem, da bo tako tudi v bodoče. Kolektiv kot je naš, bo s skupnimi napori vedno prednjačil pred ostalimi, saj je zavest in strokovna usposobljenost na ravni, ki uspeh tudi zagotavlja. Vse naše sile morajo biti tudi v bodoče usmerjene k ustvarjanju boljšega in lepšega življenja vseh delovnih ljudi.

JANEZ NEBEC

Seznajmo se z delom naših delavcev na posameznih delovnih mestih

Danes je na vrsti tov. Tanko Marija — referent za kadrovske evidenco v splošnem sektorju.

Marija Tanko se je rodila 3. 3. 1934 v vasi Bukovica pri Gorici. V družini so bili štirje otroci; tovarišica Marija je do četrtega leta živela pri babici v Dornbergu, kjer je hodila tudi v šolo. Vrnila se je k staršem, ko se je začela vojna. Leta 1957 je prišla tov. Tankova v Ljubljano, se poročila in bila nato pet let doma zaradi majhnega otroka in bolezni v družini. Po petih letih se je zaposlila in po letu dni dela v drugih OZD je prišla v »Dekorativno«, kjer zdaj dela že dvanajsto leto in je zadovoljna z delom, ki ga opravlja.

Delo referenta za kadrovske evidenco je zelo pestro, povezano z odgovornostjo za hitro, pravočasno in točno zajemanje podatkov. Evidenca na področju dela je predpisana z zakonom in zato ji je potrebno dosledno slediti. Samo evidenca, ki smo jo vpegljali in je zajeta v centru EOP, zajema 66 podatkov za posameznega delavca, kot so vsi osebni podatki o delavcu, šolska izobrazba, poklic, kvalifikacija — zahtevana — dejanska, delovno mesto, obračunske osnove, stopnja, norma, pogoji dela, razvrstitev delovnih mest po funkciji, proizvodnih in režijskih delovnih mestih ter klasifikacije delovnega mesta, delovno dobo, letne dopuste, dodatek na delovno dobo, članstva, krvodajalce, posojila za stanovanje, za gradnjo, izpite iz varstva pri delu, nesreče pri delu, preventivna okrevanja, periodični zdravstveni pregledi in podobno. Ti podatki so sedaj zbrani v centru za EOP, vendar jim je potrebno dosledno slediti in vsako spremembo pravočasno javiti, da bi obdržali svoj pomen. Poleg te eviden-

ce se vodi še priročne evidencie od rojstva družinskih članov, porok, smrti ožjih sorodnikov, pohval, opozoril, upokojenec, invalidov, prevozov na delo, delavcev na odsluženje vojaškega roka itd.

V zvezi z zdravstvenim zavarovanjem skrbi in odgovarja referent za kadrovske evidenco, da so vse prijave, odjave in spremembe točne in pravočasno oddane, ker so vezane na 8-dnevni rok. Skrbeti mora, da so dokumenti družinskih članov veljavni, ker z njimi uveljavljajo pravico do zdravstvenega zavarovanja.

S preходом zdravstvenega in pokojninsko invalidskega zavarovanja na strojno obdelavo podatkov ima referent za kadrovske evidenco še dodatno dolžnost — enkrat letno mora do določenega roka na predpisanih obrazcih Skupnosti ZPI posredovati podatke o številu zaposlenih v preteklem letu ter njihovi zavarovalni dobi, za vsakega zaposlenega delavca posebej.

Občasno, na zahtevo SPIZ mora zbrati, po fazah popisa, vso dokumentacijo o delovni dobi, za vsa obdobja od prve zaposlitve dalje, zaradi popisa pokojninske dobe zavarovancev naše OZD.

Referent za kadrovske evidenco skrbi, da so pri SZZ prijavljena prosta delovna mesta in vodi zato potrebno evidenco ter v predpisanem roku poroča podatke o delavcih, ki so zapustili podjetje.

Izdaja napotnice za zdravniške preglede pred zaposlitvijo ter vodi knjigo o prostih delovnih mestih po delov-

nih enotah. Skrbeti mora, da ima novosprejeti delavec urejeno vso potrebno dokumentacijo pred nastopom dela.

Izstavlja delavcem razna portdila, odločbe o ID, dodelitvi stanovanj, o kršitvi delovnih dolžnosti, o delitvi OD za vsakega novosprejetega delavca, in delavca, ki je premeščen na drugo delovno mesto, oziroma razvrščen v višjo obračunsko stopnjo. Pred izstavitvijo odločbe, se pogovori z obratovodjem ali vodjem oddelka, da ugotovi višino obračunske osnove.

Skrbi, da je redno odlagana vsa korespondenca tega oddelka v mape, kakor tudi vse določbe v mape delavcev.

Za bolniško sobo naroča in izdaja sanitetni material, v času, ko ordinira zdravnica svetovalka, vodi vsa administrativna dela in skrbi za obračun honorarja zdravnice.

Izstavlja mesečno kadrovske poročilo za generalnega direktorja ter ostala občasna poročila, ki jih odrede nadrejeni.

Vodi dnevno evidenco prisotnosti na delu v splošnem sektorju, komercialnem sektorju in vodilnih delavcev ter koriščenje LD.

Raznim službam posreduje mesečno podatke o stanju zaposlenih.

Sodeluje pri administrativnih delih s področja narodne obrambe.

Redno daje podatke za kroniko glasila »Dekorativne«.

Danes ste se spoznali z delom tov. Tankove, prihodnjič pa bomo predstavili delo ene od tkalk v ročni tkalnici.

Tovarniška prodajalna — Celovška 280

Prvi majski dnevi — duh po svobodi

Dva člana našega kolektiva se spominjata prvih dni maja 1945, ko je prihajala svoboda pred vrata Ljubljane

Tov. Tone Jesse:

Druga svetovna vojna je privedla svet ne le v veliki obračun med silami osi in zahodnimi zavezniki ter Sovjetsko zvezo, ampak je razdelila svet tudi v svetovno-nazorskih in socialnih pogledih. Tudi naši narodi so se našli na takem razpotju — politično neenotni ter s premajhno in prekratko lastno politično tradicijo.

Poziv OF je izzval velik odziv v narodu ter pritegnil vse napredne sile v enotno fronto proti okupatorju. Po svojem očetju sem prejel prve politične nauke in videl v njem vzor predanega socialista in »človeka za našo stvar«. Takoj sem se pridružil odporiškem gibanju in po svojih možnostih prispeval za skupni boj, kar seveda ni ostalo brez posledic. Nemško geslo: »Kdor ni z nami, je proti nam« — je neusmiljeno opredelilo vse nas (v glavnem v dva tabora, ki sta si ostala od začetka do konca vojne sovražno nasproti).

V tovarni, kjer sem zaposlen že od leta 1939, je prevladovalo klerikalno vzdušje in temu primeren je bil tudi odnos do okupatorjev. Sredi vsega tega se je znašla skupina ljudi, ki je za ceno lastnih življenj žrtvovala vse za novi družbeni red. Organizirali smo ilegalno delo. Iz tovarne je nenehno odtekala pomoč — od denarja do blaga...

Kljub previdnosti so me (kot toliko drugih) zasledovali že leta 1942. Leta 1943 so mi dodelili na delovno mesto pletilca zaves — belogardističnega policijskega agenta (Ranta), vendar je ta njihova provokacija ostala brez uspeha. Tudi zaprli so me, marca 1944 pa zopet izpustili, ne da bi mi mogli kakoli dokazati. V tem času smo delali v tovarni predvsem ponoči, kar je bilo za moje ilegalno delo ugodno.

Doživeli smo italijansko okupacijo, nato pa nemško zasedbo Ljubljane. V decembru 1944 so me nasilno odpeljali

na prisilno delo v železarno Jesenice. Že v februarju naslednjega leta so lastniki tovarne »Stora« izposlovali mojo vrnitev, ker so se pokvarili nekateri vezilni in pletilni stroji, ki sem jih znal le jaz popraviti. Bilo je to marca 1945. Takrat je Nemčija že razpadala. Takoj po vrnitvi v Ljubljano so nas Nemci prisilno organizirali za kopanje strelskih jarkov in utrdb v okolici Ljubljane. To je trajalo vse do maja. Življenje je postajalo vse bolj napeto. SS čete, ki so nas stražile pri delu, so streljale vsevprek brez razloga. Zadnje dni sem zopet delal v tovarni. Spominjam se, da so okrog 4. maja začeli Nemci odvažati opremo in orožje. V tovarni je imela posebna enota SS telefonsko centralo, ki so jo čez noč demontirali in vsi skupaj izginili. Po mestu so v zadnjih besnih trzajih besneli domobranci, in ker so ponoči vdrali v stanovanja (pri nas doma pa smo imeli javko z bunkerji), zadnje čase nismo več spali doma. 8. maja sem šel zadnjič v službo. Na cestah so nemški vojaki vse vprek plenili prevozna sredstva — celo kolesa — za beg. Pred Mladiko me je ustavil nemški vojak in zahteval, naj mu dam kolo. Izmuznil sem se z izgovorom, da grem »službeno« in je kar zaleglo. Po Celovški cesti so se pomikale kolone kmečkih voz že od petka, 4. pa vse do torika — 8. maja. Bežali so krivci in zapeljanci. Pretrepljivo je bilo pogledati to žalostno povorko.

9. maja smo pričakali prihod partizanskih enot, ki so že 8. zasedle vse položaje v okolici mesta. Streljanje je odmevalo vso noč. Doma smo pripravili vse za slovesno pričakovanje. Sam sem obesil na zid zemljevid Evrope, zarisal nanje meje nove Jugoslavije s Koroško in Primorsko s Trstom, obesil sem tudi sliko tovariša Tita, ki so nam jo bili prinesli prijatelji s poti v Jajce. Z očetom sva kovala načrte, kako bova čimprej obiskala njegov rojstni kraj na Koroškem, kamor se že od mladosti nikoli ni mogel vrniti. Popoldne tistega dne smo se zbrali vsi člani družine. Prihajali so prijatelji, znanci — aktivisti in bedeli smo pozno v noč. To noč smo prvič po 5 letih mirno spali.

11. maja 1945 sem odšel zopet v službo, blok okrog mesta je bil zopet zaprt, le da so sedaj stražili mesto naši fantje. V tovarni se je čutila poptlačnost ljudi (nekateri so bili že pobegnili). Večina zaposlenih je bila domobranksko usmerjena in sedaj je nastopil trenutek za njihovo zaskrbljenost.

Takoj po prihodu na delo sem se moral zgledati pri ravnatelju Voglu; sedel je za mizo in v gumbnici je imel (nenadoma) slovensko zastavico. Pounudil mi je stol, kar je bilo zanj neobičajno. Rekel mi je nekako takole: »Sedaj imamo novo oblast, tovariš Jesse.« Odvrnil sem mu: »Da, tovariš

ravnatelj, sedaj imamo vlado delavcev in kmetov.« Pogledal me je in dodal: »In sedaj boste vi novi gospodar v 'Stori'?'« Začudeno sem ga pogledal odkod ta misel (šele čez dolgo časa sem izvedel, da je bil v zaplenjenem belogardističnem arhivu tudi moj karton, kjer je baje pisalo, da sem določen za komisarja v 'Stori' in, Vogel je najbrž vedel za to). Odvrnil sem mu, da bo novi gospodar ljudstvo in, preden se formira ljudska oblast in dobimo navodila od ministrstva za industrijo, do takrat naj bi vsakdo opravljal svojo dolžnost na svojem delovnem mestu. Prešla sva na služben pogovor, kot bi se ne bilo nič zgodilo; in vendar se je, v tovarni so se zavrtela stara kolesa novemu življenju naproti.

Tone Jesse

Tov. Nanda Prestenjok:

Tovarišica Nanda Prestenjok (obratni tehnik v šivalnici) pričakala je osvoboditev v »Stori«, sicer pa je doma iz Dravelj.

»Tudi jaz sem v zadnjih dnevih hodila na prisilno delo — kopat jarke v okolico Ljubljane (letaljšče). Zadnje dni pred osvoboditvijo nisem več hodila v tovarno, ker smo že vedeli, da Nemci začenjajo bežati. Prve partizane smo pričakali pri Podgori. Prikorakali so v popoldanskih urah skozi gozd v vas in z zvonjenjem v cerkvi oznanjali svoj prihod. Med njimi je bilo precej domačinov vendar se niso razkopirali, ampak so ostali zbrani.

Vasi okrog Dravelj in Dravlj same so imele večje število »belih« tako, da se v tisti uri partizanskega prihoda niso vsi veselili, ampak je moral marsikdo ostati skrit; mnogi so pobegnili proti Koroški.

Pri našem sosedu Zibelniku so imeli belogardisti postojanko in še zadnji dan smo se hudo bali, da bodo komu kaj naredili, kajti bili so še življenjsko ogroženi in zato še bolj popadljivi. Zadnji dan (7. maja) pred prihodom partizanov so v naglici nalagali svoje imetje na lojtrske vozove in s konji odrinili neznano kam. Nekaj dni po osvoboditvi so vodili partizani po vseh draveljskih ulicah zajete belogardiste in črnorokce.

Nadaljevanje na 16. strani

Biti delavka, to je bilo pred vojno manj vredno

Marija Krivčeva

Tovarišica Marija Krivčeva nam je pripovedovala o svojem delavskem življenju pred vojno in o težkih življenjskih pogojih, ki so jih imeli delavci pri »Eiferju«.

Krivčeva Marija se je rodila v Zalogu pod Krvavcem, v bajtarski hiši, kjer je bilo 12 otrok. Bilo je samo po sebi razumljivo, da morajo čimprej od hiše, kajti zemlja ni mogla nahraniti toliko lačnih ust. Marijo so domači poslali v uk za šiviljo (v Mengeš). Tam pa so jo pol leta le izkoriščali za vsa mogoča hišna dela. Zaslužila ni skoraj nič. Tako se je za kratek čas zopet vrnila domov. Domači so jo sicer sprejeli, ker pa je bilo v družini še vedno veliko majhnih otrok, je morala kaj kmalu oditi s trebuhom za kruhom. Marija se je odpravila v Ljubljano, kjer je imela poročeno sestro in kjer si je obetala dobiti službo v eni od tovarn. Za gospodinjsko pomočnico ni hotela iti, ker je vedela, kako jih gospodarji izkoriščajo. Odpirala je vrata zaposlovalnih uradov in šele čez čas dobila zaposlitev pri »Eiferju«. Nekaj let se je stiskala v skromnem kletnem stanovanju s sestrično družino, ko pa se ji je rodila hčerka, si je morala poiskati drugo bivališče. Za stanovanja je bilo takrat zelo hudo. Najemnine in podnajemnine so bile visoke tako, da si s svojo minimalno plačo ni mogla privoščiti vsaj svetle in suhe sobice.

»Bili so hudi časi, ki si jih vi mladi danes niti predstavljati ne morete. Bila sem navadna delavka, mati samohranilka. Takrat ni bilo nobenih podpor, ne družbenih olajšav, delavke so bile na slabem glasu. Veste, takrat je bila miselnost popolnoma drugačna kot danes. Dekleta so navadno delala le toliko časa, dokler si niso skupaj spravile bale, ki jim je omogočila, da se poročijo. Tiste, ki smo redno hodile na delo in prejemale najnižje mezde, si seveda nismo mogle varčevati prihrankov, saj smo imele ko-

maj za najosnovnejše življenje. V naši prehrani skoraj nismo poznali mesa. Črna »Frankova kava«, črn kruh, močnik, fižol, zelje... to so bile naše vsakodnevne jedi.«

»V delavsko gibanje sem se vključila kar nekako samogibno, kljub temu, da nisem bila v tej smeri izobražena. Prišla sem, kot toliko drugih, kot neuko kmečko dekle iz vasi. Mižerne življenjske razmere, plača, ki ni bila ne za živeti ne za umreti in trda oblast delodajalcev, so mi narekovale, da se pridružim svojim tovarišem v njihovih prizadevanjih za izboljšanje razmer delavcev.«

»Bila sem ena od tistih, ki resnično niso imeli ničesar, aktivno sem sodelovala pri organiziranju delavcev za zahteve po višjih mezdah, boljših delovnih pogojih in manjšemu izkoriščanju oblastnikov. Vedela sem, da mi nimajo česa vzeti, s svojo predanostjo za delavsko stvar sem lahko po svojih skromnih močeh prispevala za boljši jutri.«

Tovarišica Krivčeva nam je pripovedovala, kako so morale delavke delati po 12 in tudi po 16 ur na dan. Dokler si niso izbojevali svojih osnovnih pravic, niso imeli ne dopustov, ne drugih prostih dni, razen nedelje. Delodajalci so si pridrževali pravico, da so jih obdržali na delu kolikor dolgo se jim je pač zdelo, v hlastanju za čimvečjimi dobički na račun njihovega garanja. Med malicami so delavci komaj kaj jedli, le kratek čas jim je bil odmerjen in marsikdo je svojo skromno hrano použil le zjutraj in zvečer.

Marija je delala v tovarni zelo različne stvari. Robila je rute, bila snalžilka v pisarnah, čistila je stroje in obrate in pravi, da bi takrat delala karkoli, da je le zaslužila, saj je imela doma majhnega otroka, ki ga je bilo treba preživljati. Bili so časi (ponavadi preko zime), ko so odpuščali delavce, ker se je povpraševanje na tržišču zmanjšalo; in vsako leto sproti je trepetala, da jo bodo odpustili. Ob takih priložnostih je prosila od uradnika od uradnika, da so jo obdržali v

službi, četudi je delala najbolj težaška dela.

Med drugim je bila tovarišica Krivčeva tudi delavska zaupnica, članica stavkovnega odbora v času stavke leta 1936 (imela je nalogo koordinirati z delavci šivalnice, apreture in barvarne). Stavka delavcev pri »Eiflerju« je trajala 6 tednov »in ves ta čas smo vztrajali v tovarni. Poročeni so lahko enkrat tedensko odhajali domov, matere samohranilke pa so tudi prejemale denar, ki so ga pošiljale za oskrbo svojih otrok. Kuhale smo hrano, ki so nam jo priskrbeli tovariši komunisti od okoliških kmetov. Moram reči, da so nam vsi pomagali; tudi gostilničarji.«

»Po končani stavki so se nekoliko dvignile mezde delavcev. Kot je znano, smo dosegli izgon mojstra Deimeka iz Jugoslavije, pa tudi delodajalcev je bilo sedaj jasno, da ne bodo več mogli tako samovoljno in brezobzirno ravnati z delavci, ne da bi občutili posledice.« Tovarišica Marija Krivčeva je bila delavka pri »Eiflerju« vse do začetka vojne in med njo. Takrat se je, kot zavedna Slovenka vključila v ilegalno delo. Bila je tudi zaprta, mučili in pretepali so jo (dobila je hude notranje poškodbe), nato pa jo odgnali s transportom v koncentracijsko taborišče v Hamburg. Bližja pa se je že konec vojne, zato v taborišču za nove taboriščnike ni bilo več prostora in celotno kompozicijo vlaka so poslali nazaj proti Jugoslaviji. Ujetnike so blizu Celovca strpali v barake in dela zmožne nagnali na delo. Tovarišica Krivčeva je bila zaradi hudih posledic mučenja dela nezmožna in vzdržala je le zaradi pomoči tovarišev.

Tovarišica Marija Krivec je bila sprejeta v komunistično partijo leta 1948. Po vojni je aktivno delala v različnih političnih funkcijah in v organizaciji AFŽ. Tovarišica Marija je sedaj upokojena in v našem pogovoru je večkrat povdarila naj nikar ne pozabimo napisati, kako zelo mnogo se je v naši domovini spremenilo od tistih davnih časov leta 1936 in, da tega tudi mlajši rodovi ne bi smeli nikoli pozabiti.

B. Ž. J.

Ohranjeni
dokument
iz
leta 1936

DELAVSKA ZBORNICA V LJUBLJANI	
Štev. 152/36-6	Reg. I 55
Izkaznica za delavskega-nameštenskega zaupnika	
gosпода K R I V Č Marija, delavka	
izvoljenega na podlagi zakona o zaščiti delavcev	
za leto 1936 v podjetju F. Eifler, tekstilna	
tovarna - L j u b l j a n a.	
V Ljubljani, dne 29. februarja 1936.	
Predsednik	Tajnik:

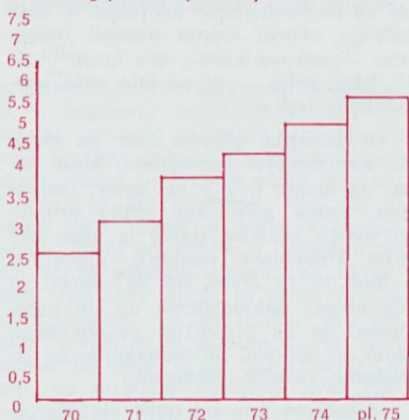
Razvoj »Dekorativne« od osvoboditve do danes

Na prostoru, kjer danes stoji naša tovarna, se je začela kmalu po prvi svetovni vojni razvijati tekstilna dejavnost v zapuščenih prostorih vojaške ambulante. Sprva so delali preproge, izdelovali čipke in zavese, kasneje pa tudi (pred drugo svetovno vojno) blago za pohištvo. Vse stroje so že rabljene pripeljali iz tujine. Le-ti so bili še uporabni predvsem zaradi izredno cenene delovne sile v tem kraju. Med drugo svetovno vojno je delniška družba, katere last je bila tovarna, obdržala proizvodnjo komaj pri življenju. Po vojni pa se je začelo obnavljanje proizvodnje. Podjetje »Stora« je bilo leta 1946 nacionalizirano. Od leta 1948 je spadala tovarna pod upravo glavne direkcije za tekstilno industrijo, združena z bivšo tovarno plišev »Eifler« (ta je imela podobno preteklost kot prej opisani obrat, oziroma »Stora«).

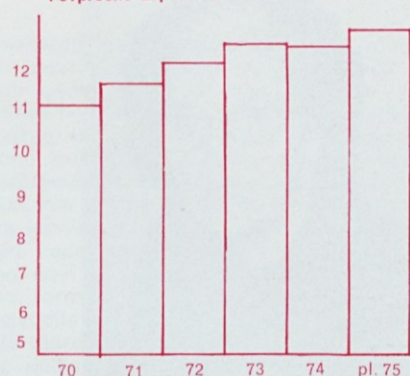
Do leta 1960 je dobilo podjetje le nekaj rabljenih tkalskih strojev od nekaterih drugih podjetij v Sloveniji. Do tega leta je veljala »Tovarna dekorativnih tkanin« za proizvajalko tako imenovanega luksuznega blaga — pohištvenega blaga in zavese. To je bilo za tista prva leta razumljivo, saj je morala družba najprej poskrbeti za najnujnejše tkanine za obleke, posteljnino... Tudi ustvarjeni čisti dohodek in amortizacijo smo odstopali v korist izgradnje težke industrije. Medtem so se razmere počasi urejale, prva faza povojne obnove domovine je bila za nami, začela se je hitrejša rast predelovalne industrije. Vzporedno s tem je rasla tudi pohištvena industrija in obenem tudi potreba po pohištvenem blagu. Ob tem se je razvijalo tudi naše podjetje.

V zadnjih petih letih je naše podjetje raslo in se razvijalo s podvojeno hitrostjo, kar je razvidno tudi iz prikaza diagramov:

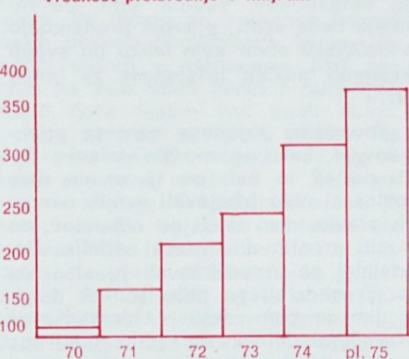
Obseg proizvodnje v milj. m²

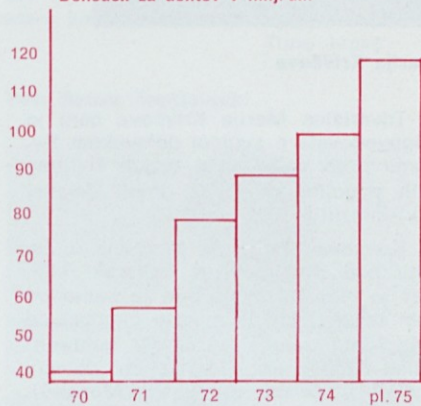
Povprečno zaposlenih v sto

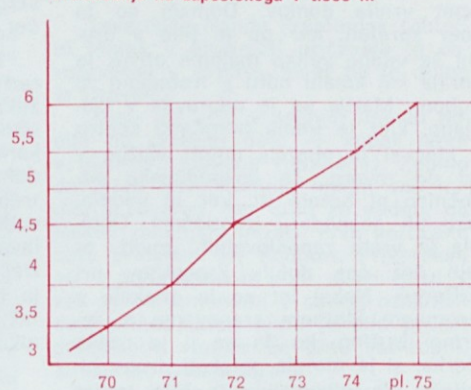
Vrednost proizvodnje v milj. din

Dohodek za delitev v milj. din

Proizvodnja na zaposlenega v tisoč m²

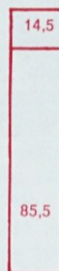
Dohodek za delitev na zaposlenega v tisoč din

STANJE IN STRUKTURA OBRATNIH SREDSTEV

Leta 1970

Skupaj obratna sredstva	39,820.000	100 %
Lastna OS	34,020.000	85,5 %
Od teh posojena	600.000	
Kredit	5,800.000	14,5 %

Leta 1974

Skupaj obratna sredstva	128,680.000	100 %
Lastna OS	113,800.000	88,4 %
Od teh posojena	21,670.000	
Kredit	14,880.000	11,6 %

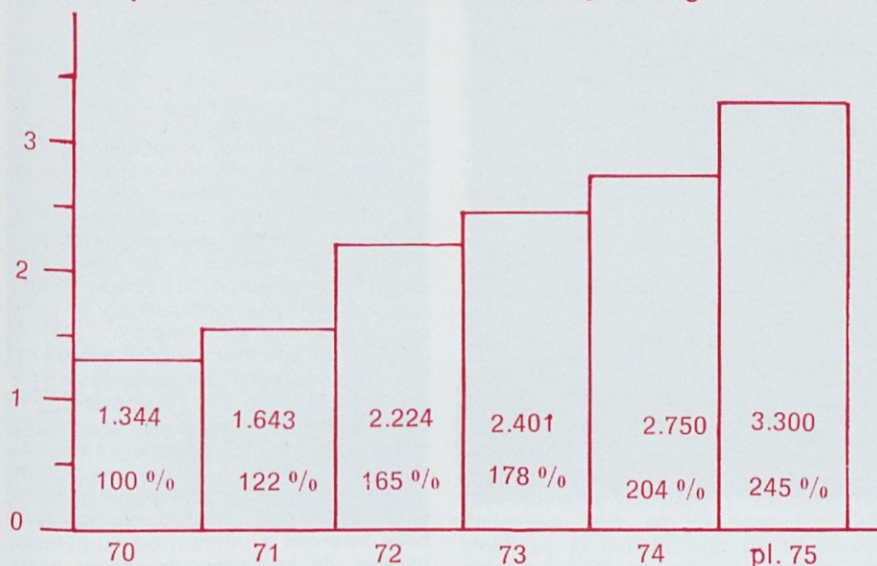
Vlaganje sredstev ostanka dohodka v poslovni sklad in sklad skupne porabe (1970—1974)

OSNOVNA SREDSTVA 29.904.000 27 %	OBRATNA SREDSTVA 62.432.000 57 %	S. SK. PORABE 17.838.000 16 %
--	--	-------------------------------------

Vlaganje sredstev ostanka dohodka in amortizacije v poslovni sklad in sklad skupne porabe (1970—1974)

OSNOVNA SREDSTVA 79.651.000 50 %	OBRATNA SREDSTVA 62.432.000 39 %	S. SK. PORABE 17.838.000 11 %
--	--	-------------------------------------

Povprečni neto osebni dohodek na zaposlenega

Diagrami pregledno grafično prikazujejo osnovne značilnosti in poteze našega podjetja. Poudariti je treba, da je bilo naše podjetje pred leti dokaj heterogeno s svojim programom proizvodnje. Izdelovali smo frotir za brisače, čipke, lahke in težke zavese, blago za obleke in pohištveno blago. Tako raznovrstne proizvodnje ni bilo moč uskladiti z dobro organizacijo in ekonomičnim poslovanjem. Samoupravni organi so na osnovi ekonomske analize, ki so jo pripravile strokovne službe podjetja, sprejeli leta 1962 sklep, da naj se naše podjetje specializira za proizvodnjo pohištvenih tkanin. Tako smo postopno opuščali proizvodnjo vsega ostalega, in začeli izdelovati le blago za oblaženo pohištvo. V program proizvodnje smo vključili le nekaj stranskih proizvodov, ki jih izdelujemo iz ostanka blaga tako, da je izkoristek surovin in blaga čim bolj ekonomičen. Organizirali smo eksperimentalno tkalnico za pripravo vzorcev in tudi ročno tkanje stenskih tapiserij. Tkanje tapiserij je sicer zelo zahtevna proizvodnja, ki pa prav zato služi za strokovno in estetsko izpopolnjevanje delavcev v razvojnem oddelku.

Naše podjetje je številčno in po proizvodnji v vrsti srednje velikih podjetij. Po strokovnosti in tehnološki zahtevnosti proizvodnje pa spada (v ev-

ropskem merilu) med večja podjetja. Naši proizvodi so modni artikli; lansko leto smo proizvedli ca. 400 različnih artiklov v 1400 barvnih odtenkih. Pohištveno blago, ki ga proizvajamo, delimo v štiri osnovne skupine: jacquard, pliš, pingle in listovne tkanine.

Vsaka od teh skupin ima pri osnovnih surovinah zastopanih izredno veliko število prej (od 1 do 70) in nastopa v različnih izvedbah in inačicah.

Sam tehnološki postopek za izdelavo pohištvenih tkanin terja dobre strokovne kadre z izkušnjami in dobro teoretično osnovo, kar smo v naši OZD primerno rešili.

Že pred 15 leti smo organizirali interni center za izobraževanje kadrov. Ta center (sedaj referat za izobraževanje) permanentno skrbi za šolanje naših kadrov od izpopolnjevanja nedokončane osnovne šole do najbolj zahtevnih strokovnih izpitov, preko vseh faz potreb v proizvodnji do oblikovalcev in drugih. Le na ta način dosežemo uspehe pri večji produktivnosti in sodobnem oblikovanju vzorcev. Ravno tako se trudimo pri vzgoji na samoupravnem in družbenem področju. V našem kolektivu že dolga leta oblikujemo samoupravljanje, s katerim so pritegnjeni k skupnim naporom vsi zaposleni v podjetju. Iz tega prizadevanja po vsestranskem izobraževanju ta-

Razdelitev dohodka 1970—1974 v tisoč din

Neto osebni dohodki	142.200	38 %
Sklad skupne porabe	28.100	7,5 %
Prispevki za financir. spl. in skupne porabe	90.900	25 %
Poslovni in rezervni sklad	108.600	29,5 %

ko posameznikov kot celote, so se razvile tudi naše socialna, sociološka in psihološka služba. Vse te službe so postale naša nujna potreba, brez katerih se ne bi moglo razvijati pravo samoupravljanje naših delovnih ljudi. Pri taki vsestranski dejavnosti je mogoče optimalno izkoristiti sredstva za delo in predmete dela. Vsi ti parametri, složno in usklajeno zastopani, še lahko omogočijo monolitnost našega kolektiva, ta pa se odraža v ekonomičnem delu in finančnem uspehu našega podjetja.

Podčrtati moram popolno podporo in pomoč naših družbenopolitičnih organizacij pri vseh prizadevanjih tako samoupravnih organov kot tudi strokovnih služb. Veliko oporo imamo v močni in aktivni stočlanski organizaciji ZK, ki je bila vedno trdna vez in pogonska sila med vsemi organizmi v podjetju in organizacijami na terenu.

Naše podjetje ne izdeluje le pohištvenih tkanin, pač pa ob delu tudi z vso resnostjo gradimo osebnost človeka — delavca — upravljalca, državljana — socialista.

Izredno velikega pomena za informiranje kolektiva predstavlja naš interni glasnik, ki izhaja že 18. leto. Za nujne in sprone informacije nam služijo dnevna obvestila o pomembnih dogodkih, investicijah, naložbah, sestankih strokovnih služb... iz katerih lahko vsak član kolektiva razbere važnejše dnevne dogodke in utrip tovarne.

Le tako naravnani kolektiv je mogel že do sedaj ustvariti visoko produktivnost dela in nič manj kot evropsko kakovost svojih proizvodov. Dokaz za to je, da smo zasluženo prejeli že sedem prvih odličij (zlatih ključev) na beograjskem mednarodnem sejmu za pohištvo in pohištvene tkanine.

Naša delovna organizacija pokriva s svojo proizvodnjo ca. 46 % vseh potreb po pohištvenih tkaninah za oblaženo pohištvo v Jugoslaviji. Na modo pohištvenega blaga pri nas imajo močan vpliv: Orient, Italija, Avstrija, Nemčija, Francija, v zadnjih letih pa še posebno Skandinavija. Ti zunanji vplivi na modo pohištvenih tkanin v Jugoslaviji so zelo močni in, ker naše podjetje sodeluje na trgu s 46 %, je jasno razvidno, zakaj nastopa pri naši kolekciji taka širina.

Naše podjetje je odkupilo zemljišče za svoje nadaljnje širjenje tako, da upravljamo in razpolagamo s 53.000 kvadratnimi metri zazidalnega prostora. Z novo dograjenimi prostori pa

sedaj razpolagamo z 32.889 m² prostorov. Delovna organizacija upravlja z 113.777.622 N din lastnih obratnih sredstev, od tega je približno 20 milijonov N din vezano v različnih obveznih posojilih izven podjetja. Po knjižni vrednosti upravljamo s 57 milijoni 832.441 N din osnovnih sredstev. Dejansko so ta sredstva vredna še dvakrat toliko.

Naša delovna organizacija intenzivno vplaga obratna sredstva; ta se nujno vežejo v surovinah, polproizvodih, v zadnjem času pa še posebno narašča vezava sredstev pri kupcih in pregled v odstotkih kaže takole:

vseh obratnih sredstev s krediti (dne 31. 12. 1974) je:

174.439.123 N din = 100 %

osnovne surovine	28 %
polproizvodi	15 %
gotovi proizvodi	7 %
kupci	43 %
ostalo	7 %

V letu 1974 smo obratna sredstva štirikrat obrnili. Značilno je, da smo pripravili do sedaj še vedno vse investicije le z lastnimi sredstvi. Od vseh obratnih sredstev smo imeli dolgoročnih bančnih kreditov le 2,6 %.

V letih od 1967 do 1970 smo delali v štirih izmenah, tako da smo s tako pospešeno proizvodnjo ustvarili začetni kapital za investicije, oziroma naložbe v nove stroje. Od leta 1972 dalje pa zmanjšujemo že tretjo izmeno tako, da bomo (po programu) prešli na dvoimensko delo do leta 1977.

Za družbeno prehrano je v kolektivu poskrbljeno tako, da dobijo delavci v vseh treh izmenah, ob dobri izbiri in okusno pripravljene hrani, jedi po nizkih cenah. Delavci so postreženi s čajem na delovnih mestih.

Za rekreacijo in šport smo poskrbeli tako, da smo zgradili lastna športna in igrišča in zelenice ob tovarni. V tej smeri sodelujemo tudi na terenu in z drugimi kolektivi in športnimi organizacijami.

Ko tako pregledujemo delo in življenje našega kolektiva vsa ta leta nazaj, pridemo do prijetne ugotovitve: od leta 1952 ni bila našemu podjetju potrebna nobena intervencija ne znotraj kolektiva kot tudi ne od zunanjih družbenih ali političnih forumov. Vedno smo reševali stvari sami in sproti, na samoupravni osnovi. V vseh težjih trenutkih smo si sami poiskali primerno rešitev in do sedaj nismo še nikoli zaradi kakršnihkoli nesoglasij prekinjali z delom. Pri vseh pomembnejših odločitvah je aktivno sodelovala večina kolektiva; ravno tako so pri teh odločitvah vestno sodelovale vse družbenopolitične organizacije v okviru podjetja. Delovni ljudje našega kolektiva do sedaj niso ostali še nikoli brez stodstotnih osnovnih osebnih dohodkov ob mesečnem plačilu; le-ti so bili tudi vedno izplačani ob pravem času. Živo nam je v spominu čas, ko se je kolektiv v letih 1963 do 1969 odrekal delu osebnih dohodkov, da smo mogli začeti vlagati v osnovna sredstva. V teh šestih letih smo se odrekli od 5 do 20 % mesečnih dohodkov. Menim,

da je bila to izredna odlika celotnega kolektiva, samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij. Prav v tem času smo še bolj utrdili disciplino in samoorganiziranost. Tudi je pomembno poudariti, da že leta nazaj ni bilo omembe vrednih primerov zaradi nerednega prihajanja na delo ali samovoljnega zapuščenja dela.

Na področju izvoza naših artiklov smo začeli pomembnejše delovati od leta 1960 in sodelujemo predvsem na skandinavskem, nemškem, italijanskem in ameriškem tržišču ter z deželami v razvoju. V preteklem letu smo izvozili za 23.107.180 N din blaga na tuja tržišča.

Našo delovno organizacijo sedaj organiziramo v tri temeljne organizacije združenega dela. S tem bo v bodoče razdeljeno delo surovih tkanin, dodelave, pomožnih obratov in skupnih služb. V tako tehnološko enovito povezani proizvodnji moramo brez naglice tehtno in logično preudariti, kako formirati podjetje v temeljne organizacije združenega dela, da bo ta nova struktura dajala tudi prednosti pred sedanjo obliko. Na osnovi pripravljenih analiz smo našli obliko, ki bo primerna našemu delu in bo usklajena z duhom nove ustave.

Pri novem načinu organiziranosti moramo skrbeti, da bomo dosegli še večjo navezanost na podjetje tako, da bo vsak posameznik še z večjo vnemo

sodeloval pri upravljanju podjetja. Pri boljšem samoupravljanju bo tudi gospodarjenje boljše, s tem pa tudi uspeh celotnega kolektiva.

Ob pregledu našega dela za nekaj let nazaj, smo z doseženimi rezultati lahko kar zadovoljni. Prebrodili smo eno obdobje težav in uspehov, iz katerega napak smo se učili, medtem ko smo dobro porabili za nadaljnji razvoj. Stopamo v obdobje novih ekonomskih pogojev, ne le mi, celotno evropsko in svetovno gospodarstvo stopa v težji ekonomski položaj. Potruditi se bomo morali, da bomo dočim ekonomskim pogojem prilagodili samoupravne oblike TOZD, ki bodo izpostavljene težjim in zaostrenim ekonomskim razmeram. Posebno pozornost bomo posvetili:

— razvoju programa proizvodnje, tržnim razmeram za realizacijo proizvodnje;

— razvoju samoupravnih oblik v TOZD, da bo vsako istočasno ter v enaki meri izpolnjeval svoje dolžnosti in pravice; nadalje pospeševanju izobraževanja v vseh oblikah za nadaljnje boljše, racionalnejše in varnejše delo. Skrbeti bomo morali, da od materialov, ki jih še uvažamo, čimvečje število nadomestimo z domačimi proizvodi (jugoslovanskimi). Enako moramo poiskati vse možnosti za povečanje izvoza gotovih izdelkov. Skrbeti moramo za kontinuirano poslovanje, za likvidnost podjetja, ter pravočasno poravnavanje vseh vrst obveznosti. Racionalno moramo koristiti kapacitete strojev in naprav, obratnega kapitala in ustaljenih sredstev, ki so nam na voljo. Vključiti in povezati se moramo v integracijske procese in povezati naše interese z interesi od surovinske osnove, do končnih potrošnikov našega blaga.

Razvoj tehnike je mnogokrat hitrejši kot ga lahko ljudje dohitevamo. Ravno to dejstvo nam narekuje širšo družbeno organiziranost, sprejemanje naprednejših metod dela. Kar je bilo še včeraj dobro in napredno, je treba danes že dopolnjevati in korigirati. Vse to delo pa ne pride samo od sebe in čez noč. Morali bomo znati hitro reagirati in ob tem ohranjovati in izboljševati medčloveške odnose.

Uspešnost našega kolektiva ni le plod našega dela ampak tudi velik uspeh dela družbenopolitičnih organizacij in ostalih institucij, s katerimi vedno tesno sodelujemo.

Posebno se moramo zahvaliti občinski skupščini in njenim organom, kot tudi občinskemu komiteju ZK, občinskemu sindikalnemu svetu, občinski konferenci ZSMS ter vsem terenskim organizacijam — od krajevne skupnosti do prostovoljnih gasilskih čet, za vso njihovo pomoč in sodelovanje.

Tudi v bodoče upamo in verjamejo, da bo naše delo z vsemi zgoraj naštetimi družbenopolitičnimi organizacijami in institucijami uspešno in tvorno. To velja enako za sodelovanje z vsemi delovnimi organizacijami, s katerimi poslujemo in se povezujemo širrom po Jugoslaviji.

BERNARD RODE

Narodna heroja iz »Dekoratívne«

REZKA DRAGARJEVA

Rezka Dragarjeva se je rodila 16. novembra 1913 kot nezakonska hči. V času njene mladosti je bilo veliko zlo biti nezakonski. Tudi Rezka je to občutila. Verjetno je imelo tudi to velik vpliv na njeno nadaljnje življenje. Še zelo mlada je odšla v svet za kru-

hom. Delala je v raznih tovarnah. Posod se je takoj vključila v sindikalno delo. V borbi za pravice delavcev in še posebno delavk, je našla Rezka izpopolnitev svojega življenja. S svojo borbenostjo in nepopustljivostjo do kapitalistov in oblastnikov bivše Jugoslavije si je nakopala veliko sovražnikov. Zaradi tega je morala večkrat menjati službo. Tako je iz tovarne platna v Jaršah prišla v tovarno »Eifler«, od tam je morala oditi v tovarno »Jugobruna« v Kranj. Tam je delala tudi v času velike tekstilne stavke. Bila je med njenimi voditelji. Za časa štrajka v Kranju je izvedla Rezka herojski podvig. Ko so hoteli delodajalci in oblast prodreti v tovarno z vlakom, z namenom, da bi pripravili med stavkajočimi nered (ta bi bil povod za napad policije), je Rezka takoj učinkovito ukrepala. Oblastnikom jo zaprlo sapo. S pozivom »na progo, na tračnice,« se je sama prva vrgla med tire; delavke se niso obotavljale in so ji sledile vpjoch: »Samo preko naših povoženih trupel boste prišli v tovarno!« Tako je Rezka s svojim junaštvom odvrnila namerno razbitje stavke v Kranju. Za časa stavke je bila Rezka v redni povezavi z Eiflerjevimi delavci v Ljubljani, ki so tudi stavkali. Njena zasluga je bila, da so izvedli stavko tudi pri Hriberniku v Vižmarjih — Brodu.

V letih 1938 do 1941 se je Rezka Dragarjeva zopet zaposlila pri »Eiflerju«. Udeležila se je vseh akcij, ki jih je partija organizirala v tem času. To so bile politične akcije proti režimu, ob volitvah v letu 1939. V protidraginjskih akcijah je Rezka s svojo prepričevalnostjo pripeljala na demonstracije tudi starejše žene iz Črnuč.

V juniju leta 1941 bi jo Nemci skoraj aretirali. Vendar jih Rezka ni čakala. Odšla je v Rašiško četo, ki se je osnovala junija 1941. V četi je Rezka zaživela življenje borke. Ni bilo akcije, ki bi se je ne udeležila. Sodelovala je pri organiziranju čete. Organizirala je politično delo žena v četi sami in na terenu. Vodila je sestanke čete. Obiskovala je ljudi na domovih in jih prepričevala o nujnosti borbe proti okupatorju. Povezovala je okoliške vasi za Rašiško četo. V času, ko se je zaradi povečanega števila borcev četa preimenovala v Prvi kamniški bataljon, je imela Rezka še večje odgovornosti in območje dela. Ob veliki sovražnikovi akciji obkolitve Rašice, se je Rezka z ostalimi borci umaknila proti Vodiciam. Zaradi izdajstva so Nemci večino ujeli. Tudi tovarišica Dragarjeva je bila med njimi. Nemci so jo odpeljali v Begunje, kjer so jo strahovito mučili, vendar kljub vsem strahotam ni ničesar izdala. Zasljučevalcem je dejala: »Mene lahko mučite in me tudi ubijete, toda vseh pa ne boste!« Po nekaj dneh so jo z drugimi tovariši odpeljali v Lancovo pri Radovljici, kjer so jih postrelili. Odvlekli so jo h kolu, kjer pa se ni pustila privezati in tudi ni dovolila, da bi ji zavezali oči. Dejala je: »Streljajte, ali zmaga ne bo vaša!«

S temi besedami je tovarišica Rezka Dragarjeva omahnila v smrt. Ni dočakala svobode, za katero se je vse svoje, sicer kratko življenje, borila. Ni dočakala tiste svobode, zaradi katere je bila vse življenje preganjana, zaprta, odpuščena iz služb in za katero se je med stavko leta 1936 tako nesebično vrgla pred lokomotivo.

Kakor toliko tisoč drugih je tudi Rezka hotela živeti. Vendar je vedela, da svoboda ne pride sama. Vedela je, da je ta pot težka in krvava, da bo peljala preko trupel najboljših borcev in ljudi. Na tej poti je položila svoje mlado življenje tudi sama, stara komaj 27 let.

Tovarišica Rezka Dragarjeva je bila proglašena leta 1952 za narodnega heroja. Njej v spomin so imenovali tudi otroško-varstveno ustanovo v Šentvidu in osnovno šolo v Dragomlju.

DANIKA KUMAR-ANDREJA

se je rodila 21. oktobra 1921. leta v Kojškem — v Goriških Brdih na Primorskem. Bila je hči napredne delavske družine. S starši, ki so se umaknili pred italijanskim fašizmom v Ljubljano

— na Ježico, je prišla tudi Danila. Tu je hodila tudi v šolo. Šolanje je kasneje nadaljevala na meščanski šoli v Šiški in jo končala s prav dobrim uspehom. Po končani meščanski šoli se je želela vpisati na srednjo tehniško šolo — gradbeni oddelek, kjer so njeno prošnjo odklonili, ker pač ni imela uglednih priporočil. Poskusila je še s prošnjo na trgovski akademiji, kjer pa so jo tudi zavrnil. Nato je odšla v uk v trgovino s papirjem (v Ljubljani). 3. aprila 1938. leta se je zaposlila pri »Eiflerju«. Delala je v aperturi. Tu je bila sprejeta v KP. Bila je predana, zanesljiva komunistka. V partijski organizaciji je delala skupaj z Rezko Dragarjevo, Pepco Kardeljevo, Boženo Bašinovo, Ido Szabovo in drugimi komunisti. Vseskozi je delovala v naprednih delavskih organizacijah. Posebno aktivna je bila v »Vzajemnosti«, ki se je ustanovila po razpustitvi Svobod. Leta 1941 se je vključila v delo OF. Delala je na raznih odgovornih položajih; med drugim je bila tudi kurirka CK ZK KPS. Leta 1942 je odšla v partizane v Tomšičevo brigado. Leta 1944 je odšla po nalogu KPS na terensko delo na Gorenjsko. Ko se je 18. marca 1944 vračala s tovariši iz Škofje Loke s konference AFZ, jo je zadel gestapovski strel. Izkrvavela je v go-

zdovih pod Lubnikom nad Škofjo Loko. Njeni posmrtni ostanki so shranjeni v grobnici prvoborcev na pokopališču v Stožicah. Danika Kumar je bila za svoje zasluge za narod in osvoboditev domovine odlikovana z redom narodnega heroja. Po njej nosita ime pionirski odred osnovne šole na Ježici in centralna osnovna šola v Stožicah.

Franc Hriberšek

Proslava 40-letnice Zleta Svobod v Celju

Letošnje slavje ob 40-letnici Zleta Svobod v Celju bo 14. junija v Celju. Govoril bo tovariš Stane Dolanc. To slavje je za nas v »Dekoratívni« posebnega pomena, kajti leta 1935 se je tega zbora v Celju udeležilo veliko število delavcev »Dekoratívne« iz takratne tovarne »Eifler«. Predvidevajo, da se bo letošnje proslave udeležilo okoli 30.000 ljudi. V kratkem orisu zgodovine Svobod, ki jo je podal Branko Babič na prvi seji pripravljalnega odbora proslave 40-letnice Zleta Svobod je poudaril, da je celjski zlet, ki je bil prvotno zamišljen kot kulturni shod, prerastel svoje okvire in se razvil v mogočno politično manifestacijo, saj je takrat komunistična partija prvič nastopila in se povezala s širokimi množicami ter jih vodila do vojne in

potem, ko so ljudje krenili v NOB. Prav zato, da se obeleži partijski značaj te proslave, bo na letošnjem zletu govoril tovariš Stane Dolanc, sekretar IK predsedstva CK ZKJ. Poleg programa, v katerem bodo sodelovali pevski zbori, pihalni orkestri in recitatorji, pripravlja odbor tudi posebno brošuro. Uvodni članek bo napisal tovariš Miha Marinko, član sveta federacije. Letošnja proslava v Celju bo tudi obeležje kontinuitete delavskega gibanja pri nas.

V našem Glasniku priobčujemo še neobjavljeno fotografijo narodnega heroja Rezke Dragar, ki se je takrat udeležila tega zleta Svobod. Fotografirana je med rdečimi prapori in s svojimi tovariši.

Franc Hriberšek

Rezka Dragarjeva med rdečimi prapori in sodrugi

VOLJA IN ZANIMANJE NAM OBETATA ZANIMIVO PUBLIKACIJO

Tov. Franc Hriberšek že precej časa vestno zbira podatke in pričevanja preživelih — za brošuro (ali knjigo) o tekstilnem štrajku v Kranju in Ljubljani pri »Eiflerju«, leta 1936. Snov je zelo obsežna, podatkov je mnogo, precej pa je potrebno še zbrati. Tovariš Hriberšek želi dati poseben poudarek sindikalnemu in partijskemu gibanju znotraj predvojne tekstilne industrije na Slovenskem; prav tako želi opisati delovne razmere, zapostavljanja, zlorabe in ostale težave slovenskih tekstilcev v tridesetih letih.

V stari Jugoslaviji je bila, (zlasti takoj po prvi svetovni vojni), tekstilna industrija najmočnejša panoga industrije v Sloveniji; tu je bilo zaposlenega največ delavstva.

Središčna tema Hriberškovega dela bo štrajk tekstilcev pri »Eiflerju« od 20. avgusta do konca septembra 1936. Ta stavka je izbruhnila zaradi nemožnih delovnih razmer, nizkih mezd in nekaznovanega grdega ravnanja tujih mojstrov z delavci (delavkami).

Pobudniki stavke so bili komunisti in delavski sindikat, neposredni vzrok za začetek stavke pa je bilo nevzdržno ravnanje mojstra Deimecka z delavkami. Bil je to tako drastičen primer nemoralnega in oblastnega postopanja s podrejenimi, da so delavci ob tem določenem primeru postavili še zahteve po zvišanju plač in splošnem izboljšanju razmer. Delavska delegacija je po končanem štrajku dosegla pri takratnem banu Natlačenu izgon mojstra Deimecka iz Jugoslavije, kar je bil velik uspeh. Velik delež k temu uspehu so doprinesli ravno komunisti, ki so takrat delali že sedmo leto v ilegali.

Tovariša Hriberška smo vprašali, kdaj se je začel ukvarjati s to temo?

»Ideja sama se mi je porodila že pred časom, zbiranje materiala pa je dolgotrajno in pisati sem začel šele po novem letu.«

Kje ste iskali osnovne podatke, iz katerih ste črpali snov?

»Najprej sem se obrnil na preživele udeležence stavke; nadalje sem preverjal dnevno časopisje iz tistega časa, iskal podatke na Institutu za delavsko gibanje, v muzejski zbirki NOB v Črnučah, pa v šentviškem farnem arhivu. Nekatere od tovarišev, ki so bili neposredno udeleženi v stavki pri Eiflerju leta 1936, moram še obiskati.

Tov. Hriberšek, kako ste sploh prišli na misel, lotiti se tako težavnega dela?

»Vesetje imam za raziskovanje zgodovine, in posebno me zanima čas med obema vojnama in pa razvoj delavskega gibanja. Vedno se mi je zdelo, da je to obdobje zgodovine delavskega gibanja premalo osvetljeno in da je še marsikak trenutek ostal neraziskan. Obenem bo drugo leto minilo 40 let od stavke pri »Eiflerju«. Upam, da bo za to obletnico zbranega dovolj gradiva in da bom do tistega časa to temo obdelal.«

B. Ž. J.

Najhujša štiri leta

Nadaljujemo z objavljanjem član-
kov ob 30 letnici osvoboditve domo-
vine. Besedo ima tovarišica Marija
Trobec:

V današnji »Dekorativni« sem dela-
la od njene ustanovitve, v teh tovar-
niških prostorih pa sem bila že pred
vojno, ko je bila to še »Stora«. Torej
sem delala tukaj od leta 1931.

V službo sem prišla kot mlada de-
lavka, bil je to takrat še majhen kol-
ektiv. Zaposlenih je bilo približno sto
ljudi. V naši tovarni je bilo pred vojno
»vse lepo urejeno«. Bili smo pridni
delavci in vsakdo je pazil na borni pri-
služeni dinar, kaj šele, da bi se glas-
no pritoževal ali celo stavkal. V tistem
času ni bilo med nami delujočih star-
ih komunistov, kot so bili na primer
v nekaterih drugih večjih tovarnah,
kjer so s stankami in protesti, ki so
jih organizirali, dosegli boljše mezde
in več pravic! (Leta 1936 je bil velik
štrajk pri bivšem Eiflerju — tkalnici
plišev).

Prišlo je leto 1941 in sprva je ka-
zalo, da smo v tovarni večinoma vsi
za našo stvar. Do pomladi 1942 so se
pa tudi naša enotna prepričanja raz-
bila na tiste, ki so simpatizirali, pod-
pirali partizane in ilegalno dejavnost
in tiste, ki so čutili, »da bodo laže
ohranili domovino z belogardističnimi
in domobranskimi formacijami.«

Prenekateri sorodnik naših delavk
je bil med belogardisti in nikoli nismo
prav vedeli, komu gre zaupati in ko-
mu ne.

2. novembra 1942 so me s še nekaj
delavkami odgnali iz tovarne belogar-
disti in nas zaprli v priporu svoje po-
stojanke v Stožicah. Pretepali so nas
in nam vbijali v glavo, kaj je bilo —
po njihovem — pravo bojevanje za
domovino. To je bil le opomin, saj so
nas čez nekaj dni izpustili.

Na delo v tovarno smo prihajali
lahko le po Celovški cesti, ker so bile
vse te tovarniške zgradbe na območju
med nemško in italijansko mejo. Vsi
smo morali imeti posebne prepustnice,
brez katerih ne bi mogli ne na delo,
ne z dela domov.

Vse do meseca oktobra 1944 sem
neodkrita ilegalno delovala v tovarni

in na draveljskem terenu, kjer sem
bila doma (na bivši Draveljski cesti —
zdaj Levičnikovi). Ni mi bilo lahko de-
lovati v ilegali, saj sta bila oba moja
brata v partizanih in kot sumljiva ose-
ba sem se morala vsak dan javljati
na šišenski belogardistični komandi.

Kljub temu, da so me nadzorovali,
sem tako kot drugi aktivisti, zbirala
sanitetni material, prostovoljne pri-
spevke v tovarni, raznašala časopise
in premnogokrat tihotapila tovarniški
material (prejo), ki so ga potem de-
kleta porabila za pletenje nogavic, ro-
kavic in kap za partizane.

Po kapitulaciji Italije je bilo še
huje, vendar smo se bolj pazili, saj so
nam bili za opozorilo mnogi primeri
mučenj, zapiranja in streljanja.

V oktobru 1944 so me zopet prijeli
in odgnali na prisilno delo v Nemčijo
(Würzten). Tam se nas je znašlo ne-
kak Ljubljancank; živele smo v tabo-
rišču, v lesenih barakah, delale pa v
tovarni železniških vagonov.

Dejavnost OOKZ »Dekorativne«

Osnovna organizacija ZK in njen
sekretariat sta v svojem dosedanem
delu, od letne konference dalje —
obravnavala več vprašanj in na pod-
lagi tega tudi sprejela nekaj konkret-
nih nalog, ki jih bo treba realizirati.

Na osnovi obravnavanja informa-
cije CK ZKJ o nekaterih idejnopoliti-
čnih vprašanjih pri nas in nalogah
Zveze komunistov, je bilo sklenjeno:

— da je OOKZ v svojem doseda-
njem delu primerno opravila svoje na-
loge;

— da se morajo posamezni člani
še bolj angažirati na svojem delovnem
mestu ter aktivno vključevati v samo-
upravno življenje v svojem okolju;

— idejnopolitično izobraževanje mo-
ra dobiti še večji povdarek in z ozi-
rom na to se izvoli tudi tričlanska ko-
misija, ki bo skrbela za izobraževanje
članov osnovne organizacije v obliki
predavanj, opozoril na važnejše do-
godke v političnem in samoupravnem
življenju ter dala še večji povdarek
knjižnici, ki jo ima naša OOKZ;

— potrebno bo organizirati preda-
vanje o družbeni samozaščiti in s tem
seznaniti vse člane kot tudi vodstvene
in vodilne delavce v našem delovnem
kolektivu;

— v srednjo politično šolo se v
okviru idejnopolitičnega izobraževanja
pošlje dva člana: tovarišico Željko Ja-
rebico in tovariša Toneta Jana.

Več povdarka bomo morali dati
sprejemanju novih članov, posebno iz
vrst delavcev — neposrednih proizva-
jalcev. V zadnjem času so bili sprejeti
v ZK tovariši: Ivan Tekavec, Peter Vel-
kavrh in Jaki Zupan.

Osnovna organizacija je v tem zad-
njem obdobju obravnavala stanovanj-
sko problematiko, program proslave
ob 30. letnici osvoboditve in zavzela
v zvezi s tem svoja stališča. Naša na-

Fronta bojevanja se je že bližala
Würztzu in naše delovno taborišče so
Nemci razpustili, nekaj nas je lahko
odšlo domov, nekaj pa so jih selili
dalje v neko taborišče v zaledju.

Pol peš in pol z vlakom se nas je
devet Slovencev vračalo v Slovenijo. V
Kranju smo se ustavile, ker dalje ni
bilo mogoče iti. Bil je april 1945, dol-
ge kolone bežečih belogardistov so
se valile skozi Kranj, nekateri celo z
živino in vsem imetjem. Vedele smo,
da je vojne konec, pa še nismo mo-
gle prav verjeti, dokler niso čez nekaj
dni preko Stražišča privrskali v Kranj
partizani. V Ljubljani je bilo vse iz-
redno: obilica sreče nad svobodo, ža-
lost zaradi padlih in takoj prve dni —
bučno vrvenje. Organizirali so komisije
za ugotavljanje števila internirancev,
delale so komisije RK za iskanje po-
grešanih, vstopali smo v partijo in
sprejemali nove dolžnosti... Na kon-
cu naj poudarim, da je bilo naše ile-
galno delovanje tako zelo previdno,
da smo za mnoge v tovarni zvedeli
še le po vojni, da so tudi aktivistično
delali ali pa vsaj pomagali narodnoos-
vobodilnemu gibanju.

loga je tudi sprotno spremljanje pri-
prav za ustanovitev temeljnih organi-
zacij združenega dela.

Osnovna organizacija ZK ima na
osnovi stališč in sklepov, ki so bili
sprejeti, še dosti dela, da jih realizira
med svojimi člani in s člani celotne
delovne skupnosti.

Franc Dobnikar

Tovariš Dobnikar pri delu

Od prošnje do predloga in do dodelitve

DRUŽBENEGA STANOVANJA, POSOJILA ZA GRADNJO INDIVIDUALNE HIŠE, ADAPTACIJO ALI NAKUP LASTNEGA STANOVANJA.

Gradnjo stanovanj podpira in financira podjetje iz sredstev sklada skupne porabe, iz namenskih sredstev stanovanjskega prispevka in s sredstvi od amortizacije stanovanj, ki tvorijo stanovanjski sklad podjetja. Ob razdelitvi dohodka na podlagi zaključnega računa — na sklade podjetja, odloča zbor delavcev, kolikšen del sklada skupne porabe se namenja za podpiranje in financiranje stanovanjske izgradnje (iz 2. člena pravilnika o kreditiranju in delitvi stanovanj).

Splošni sektor izda (ponavadi na začetku koledarskega leta) obvestilo, da sprejema prošnje za dodelitev najemniških stanovanj, za posojila za nakup lastnih stanovanj, gradnje individualnih hiš in adaptacije.

Prošnje se sprejemajo do določenega roka. Vse prispеле prošnje pregleda strokovna služba splošnega sektorja, naredi razpored glede na vrsto pomoči za katero so prošnje vložene; vsaki prošnji se dodajo podatki o delovnem mestu prosilca, delovni dobi v OZD »Dekorativna«, pri prosilcih za družbena stanovanja pa tudi podatki o zaposlitvi in možnosti za dodelitev posojila prosilčevemu zakoncu, zaposlenemu v drugi OZD.

Pri prošnjah za dodelitev pomoči v obliki posojila (z 2 % obrestmi) za individualne gradnje in adaptacije, mora prosilec priložiti ustrezno dokumentacijo za gradnjo ali adaptacijo, najmanj pa lokacijsko dovoljenje, s katerim je dokazano, da je gradnja na zemljišču predvidenem za individualno gradnjo in s katero se prosilec obveže, da bo dokončal eno od faz gradnje ali usposobil gradnjo za bivanje.

Za nakup lastne stanovanjske enote v stanovanjskih blokih mora prosilec predložiti strokovni službi splošnega sektorja:

1. Pogodbo o namenskem (stanovanjskem) varčevanju, pri katerem da že banka na privarčevano vsoto svoje posojilo.

2. Vse podatke o nakupu določene stanovanjske enote — s strani gradbenega podjetja (velikost stanovanja, cena m², lokacija, rok graditve ...).

3. Višino posojila, ki ga bo, (v primeru, da je zaposlen), dobil zakonec pri podjetju, kjer dela.

4. Navedeno višino zneska posojila, za katerega delavec prosi.

Strokovna služba splošnega sektorja odda predloge prosilcev za posojila v obravnavo pristojnim organom.

Osnova za dodeljevanje najemniških stanovanj je točkovni sistem. Postavljeni so minimalni kriteriji za določitev velikosti stanovanja, ki naj se delavcu dodeli.

V točkovnem sistemu je tudi določeno, kateri delavci imajo ob enakih (točkovnih) pogojih prednost pri dodelitvi stanovanj. Točkovanje se izvrši v prisotnosti prosilca stanovanja. Neugodno rešena prošnja se lahko obravnava ponovno pri naslednji letni razpravi za dodeljevanje stanovanj in posojil.

Kadrovska služba predlaga vsakemu prosilcu za dodelitev družbenega stanovanja, naj tudi zakonec pri svojem podjetju zaprosi za posojilo (to so posojila drugih OZD, ki jih le te posodijo OZD »Dekorativni«, ta pa jih v skladu s sklenjenimi pogodbami vrača).

Pravilnik o kreditiranju in dodelitvi stanovanj delavcem zaposlenih v »Dekorativni« zajema vse podrobnosti v zvezi z dodelitvijo stanovanj in posojil ter vse iz tega pravilnika izhajajoče pravice in dolžnosti prosilcev (splošne določbe, posojila za nakup stanovanj, posojila za gradnjo ali obnovo družinskih hiš, združeno varčevanje, stanovanjski sklad podjetja, predhodne in končne določbe).

Postopek od prošnje delavca za dodelitev družbenega stanovanja ali za posojilo pa do dodelitve oziroma odbitve — je sledeč:

Splošni sektor je s svojo strokovno službo dolžan pripraviti celotno problematiko s stanovanjskega področja za kolegialni poslovodni organ, ki je pristojen, da da predlog v obravnavo samoupravnim organom po DE in končno DS v razpravo in potrditev. V pripravljalnem postopku je strokovna

služba ob sodelovanju vseh prosilcev, ob upoštevanju internih predpisov in predhodnih sklepov samoupravnih organov, vskladila želje z možnostmi. Ob sestavi predloga se je služba posvetovala in razpravljala na sekretariatu OZK, na sestanku obratovodij in na političnem aktivu. Vsi navedeni so predlog dopolnjevali. Tako oblikovan predlog je bil posredovan v pregled KPO, ki ga je temeljito pregledal glede na finančne možnosti in, upoštevajoč obstoječo zakonodajo in sklepe samoupravnih organov.

V prejšnjih letih smo rešili in podelili:

— posojila za hišo — 145 delavcem,

— posojila za nakup stanovanja — 181 delavcem,

— posojila za adaptacijo — 61 delavcem,

— stanovanja v lasti »Dekorativne« — 94 delavcem.

V letošnjem letu smo ugodno rešili 154 prošenj:

— posojila za nakup stanovanj — 6 delavcev,

— posojila za sofinansiranje stanovanj, dodeljenih v zakončevem podjetju — 2 delavca,

— posojila za gradnjo stanovanjskih hiš — 48 delavcev,

— posojila za adaptacijo — 20 delavcev,

— iz stanovanjskega fonda podjetja se dodelijo nova najemniška stanovanja — 64 delavcem,

— stara stanovanja iz tovarniškega fonda se dodelijo — 9 delavcem,

— stara stanovanja v družbeni lasti, nad katerimi imamo enkratno razpolagalno pravico se dodeli — 5 delavcem.

O delu in nalogah ZSMS

Dne 14. marca 1975 so se zbrali v Ljubljani delegati družbenih organizacij ZSMS in univerzitetne konference na ustanovni seji Mestne konference ZSMS. Na seji so izvolili predsednika in sekretarja ter predsedstvo konference. Za predsednika je bil izvoljen tovariš Marko Morel, ki smo ga zaprosili, da nam pove nekaj o nalogah, ki si jih je zadala MK in akcije, ki so pred mladimi Ljubljanec.

»Osnovna naloga organizacije ZSMS v Ljubljani je nenehen boj proti silam, nasprotnim socializmu, samoupravljanju, tako med mladimi, kakor v celotni družbi. Ta boj, ki je uspešen po zaslugi dosledne razredne in revolucionarne smeri ZKJ, pa tudi podpore in sodelovanja najširših slojev naše družbe, izhaja iz zgodovinskega interesa delavskega razreda, teorije marksizma, leninizma in našega samoupravnega socializma.«

»Z nenehnim idejno političnim usposabljanjem se moramo v vseh oblikah vključevati v tokove naše družbe. Naše akcije, ki morajo biti dobro organizirane, naj bodo usmerjene v čim bolj učinkovito realizacijo ustave in kongresnih dokumentov, od uresničevanja ustavne funkcije združenega dela, samoupravne skupnosti, KS, uveljavljanja delegatskih odnosov, do bitke za čimvečjo produktivnost in stabilizacijo gospodarstva, ter uveljavljanja dejanske povezanosti šolstva in gospodarstva.«

»Eno bistvenih področij delovanja ZSMS je v uresničevanju ustave na področjih, kjer osnovna organizacija ZSMS deluje. Posebej je treba oceniti tudi deleže in vlogo osnovnih organizacij pri dosedanjem delu. Prioritetna naloga mladih v združenem delu bo zavzemanje za uresničevanje mer ekonomske stabilizacije in za krepitev

ustavnega položaja združenega dela. Vsi člani ZSMS v Ljubljani se moramo zavedati odgovornosti in discipline pri delu, učenju in študiju.«

»Mladi v Ljubljani se moramo zavzemati za nadaljnji razvoj, samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje kot načina medsebojnega urejevanja odnosov v združenem delu in skupnostih. Tam, kjer so ustavno določeni pogoji za formiranje TOZD, se moramo zavzemati, da le ta steče. Dosledno moramo uresničevati in krečiti delegatski način odločanja v delovnih organizacijah.«

»Uresničevanje načela solidarnosti na vseh področjih družbenega življenja mladih delavcev, afirmiranje samoupravne delavske kontrole, analiza kriterijev za dodeljevanje stanovanj, bodo naloge naše organizacije skupaj z ostalimi družbeno političnimi silami v Ljubljani, posebno še skupaj s sindikati.«

»Mladi se v vseh sredinah moramo zavzemati za to, da v polni meri zaživijo družbeni dogovori, ter samoupravni sporazumi o štipendiranju, družbeni dogovori o sanaciji in izgradnji dijaških in študentskih domov. Zavzemati se moramo za dopolnilno izobraževanje ob delu, za afirmiranje delavskih univerz, katerih funkcija mora izhajati iz potreb združenega dela.«

»V vseh pregledih delovanja v ZSM in še posebno pri idejno političnem usposabljanju je potrebno angažirati mlade komuniste, ki delujejo znotraj ZSM in njenih organov, ker ni dovolj, da se mladi komunisti formalno vključujemo v ZSM, ampak moramo biti najbolj aktivno jedro v organizaciji« je poudaril tovariš Morel.

O mladinskih akcijah, katere so pred mladimi Ljubljane, je tov. Morel povedal naslednje:

»Mladinska prostovoljna dela kot oblika solidarnostnih akcij, predvsem v pomoč manj razvitim področjem, imajo v naši celotni družbi velik interes in to ne samo zaradi ekonomskih rezultatov, ampak so izrednega idejno-vzgojnega pomena. Mladi Ljubljane ne

smemo imeti v mislih samo mladinskih delovnih akcij v drugih krajih Slovenije in Jugoslavije. Poleg že začelih akcij ob izgradnji Aleje spominov in tovarištva kot živega spomenika herojski borbi mesta Ljubljane, moramo razmisliti o delovnih akcijah v sami Ljubljani, raznih oblikah našega sodelovanja in neposredne pomoči pri gradnji dijaških in študentskih domov, rekonstrukciji Ljubljanskega gradu, kjer se zavzemamo, da bi tudi mladi dobili svoj prostor.«

Na koncu razgovora je tovariš Morel poudaril pomen informiranja.

»V delegatskem sistemu, ki ga vzpostavljamo tudi v mladinski organizaciji, morajo zajeti bistveni element — informiranje.«

»S tem, ko nekoga informiramo, se pravi obveščamo, se moramo zavedati, da ga ne le vsestransko, objektiv-

no in pravilno informiramo, predvsem je treba tudi paziti, da je informiranje razumljivo.«

»Poleg tega, da bomo sami izdajali mestne informacije za vse OO ZSMS Ljubljane, moramo sodelovati z vsemi sredstvi javnega obveščanja«, je na koncu razgovora povedal predsednik Mestne konference ZSMS Ljubljane tovariš Marko Morel.

Tovarišu predsedniku MK Marku Morelu, tov. Gorazdu Marinčku — sekretarju MK kot tudi celotnemu predsedstvu MK želimo veliko uspehov pri realizaciji zastavljenih nalog.

Mladi v OO ZSM »Dekorativna« se obvezujemo, da se bomo s svojim delom vključili in pomagali pri realizaciji nalog, ki so pred mladimi v Ljubljani ter nalog, ki smo si jih zadali na 9. kongresu ZSMS in ZSMJ.

Jarebica Željka

VSEM UREDNIŠTVOM GLASIL DELOVNIH SKUPNOSTI V SR SLOVENIJI

Skupščina SR Slovenije je v začetku letošnjega leta začela izdajati glasilo za obveščanje delegacij in delegatov.

Pošiljamo vam poziv predsedstva Skupščine SR Slovenije, izvršnega odbora Republiške konference Socialistične zveze Slovenije in izvršnega odbora predsedstva republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije temeljnim samoupravnim organizacijam in skupnostim, da naročijo glasilo Skupščine SR Slovenije za delegacije in delegate ter vas naprošamo, da ga objavite v prvi prihodnji številki vašega glasila.

Skupščina socialistične
republike Slovenije
Biro za informacije

Gobelinska tkanina (ročno tkana)

Kronika

VSTOPI:

Zrim Darko, pripravjalnica
Badiura Matjaž, sklad. got. blaga
Krušič Mihael, sklad. got. blaga
Kimovec Feliks, tkalnica
Veselinovič Miloš, pripravjalnica
Flajs Majda, pripravjalnica
Ugorak Rasim, skladišče surovin
Hercigonja Tomaž, tkalnica
Mlakar Milena, apretura
Pšak Josip, pomožni obrati
Savič Ivka, pripravjalnica
Despotovič Zdravka, tkalnica
Beroš Marica, pripravjalnica
Bradarič Anto, pomožni obrati

IZSTOPI:

Petrič Marija, izjava delavca
Zajc Stanko, pismeni sporazum
Pilaj Katarina, pismeni sporazum
Zorman Milan, pismeni sporazum
Simčič Albina, upokojitev
Reich Marjan, upokojitev
Kristan Tone, hujša kršitev obvezn.
Berguš Alojz, izjava delavca
Bratanič Marija, izjava delavca
Istenič Rudi, upokojitev
Savčič Draginja, izjava delavca
Radak Gojko, izjava delavca
Goričanec Ivan, izjava delavca
Mohar Helena, izjava delavca
Kupinič Hatida, izjava delavca
Jagaš Zdenka, izjava delavca
Todorovič Štefka, izjava delavca
Obšlak Milena, izjava delavca

POROKE:

Maksimovič Milica, poročena Radič
Pihir Slavica, poročena Okorn
Bukovec Bosiljka, poročena Zorman
Novak Jožica, poročena Hribar

ROJSTVA:

Simončič Slavka — sin
Miketek Martina — hči
Jere Sidonija — sin
Mulej Majda — hči
Kovač Marija — sin
Pirnat Štefka — sin
Kocet Olga — hči

DELOVNI JUBILEJ:

po 10 let: Šalja Fazlji
po 15 let: Knez Marija, Kunc Božo,
Livk Pepca
po 20 let: Grum Janez, Franko Martin,
Presetnik Marija

ŽIVLJENJSKI JUBILEJI:

V aprilu praznujeta petdesetletnico
življenja tovarišica Koprivec Jožica
(24. IV. 1925) in Štancer Vanda
(29. IV. 1925).

Iskreno čestitamo!

PISMENE POHVALE:

Žokalj-Jesih Bojana je prejela pohvalo
zaradi vzorno urejene druge šte-
vilke Glasnika.

Pismo opozorilo je prejelo 11
delavcev.

Šport

DELO STRELSKE DRUŽINE

Zadnje čase zopet deluje strelska
družina v naši tovarni. Njen predsed-
nik je tovariš Vilfan Marjan, obrato-
vodja pletilnice. V dvorani nad jedil-
nico so si strelci uredili prostor za
vadbo. Treningi so dvakrat tedensko,
za dopoldansko izmeno ob torkih in
četrtkih od 14. do 16. in za popoldan-
sko izmeno ravno tako ob torkih in
četrtkih od 13. do 14. ure. Trenutno
hodi redno na treninge ca. 15 strelcev.
K delu v strelski družini so pritegnili
tudi tovarišice, čeprav je odziv zaen-
krat še skromen (nekateri so na po-
rodniških dopustih, nekatere bolne...
). V prihodnosti si obetajo strelci pridobi-
ti še večje število aktivnih članic.
Zaenkrat imajo na razpolago pet zrač-
nih pušk, daljnogleda pa bodo še ku-
pili. Strelci vadijo in tekmujejo z zrač-
nimi puškami in streljajo v papirne
krožne tarče na razdalji 10 m.

Na tekmovanjih streljajo šestkrat v
po šest tarč — od teh je ena poskus-
na, pet pa jih šteje za seštevek točk.
Največ možnih točk pri tekmovanju na
ta način je 300.

Po dveh predhodnih treningih so
imeli strelci v torek 18. 3. 1975 tek-
movanje v okviru podjetja. Nastopilo
je 24 tekmovalcev, od tega 22 moških
in 2 dekleti.

Z 212 krogi je bil prvi tovariš Katič
Milan, drugi s prav tako 212 krogi je
bil Rudi Mehle, tretji Zavašnik Stane
z 211 krogi. Tekmujoči dekleti sta se
dobro odrezali — Klančarjeva z 201
krogom, Pečolarjeva pa je dosegla
164 krogov.

Po tem tekmovanju so na podlagi
doseženih rezultatov izbrali najboljšo
tekmovalce v strelsko ekipo za občins-
ko strelsko ligo. Tako so v tekmi s
strelci SD Litostroja tekmovali: Katič,
Plemenič, Maraž, Novak, Vilfan, Zavaš-
nik, Mehle, Klančar, Krese. V nasled-
njem kolu bodo naši tekmovalci z DZS,
do konca lige pa bodo morali odstre-
ljati še pet kol.

B. Ž. J.

ZAHVALA

Ob mojem odhodu v pokoj se za-
hvaljujem vsem sodelavcem za izka-
zано pozornost in lepo darilo. Obenem
jim želim veliko delovnih uspehov.

RUDI ISTENIČ

ZAHVALA

Kolektivu »Dekorativne« in še pe-
sebej ožjim sodelavcem se zahvalju-
jem za iskreno pozornost ob mojem
odhodu v pokoj ter želim vsem sku-
paj še vnaprej veliko delovnih uspe-
hov.

ALBINCA SIMČIČ

ZAHVALA

Ob izgubi moje mame se zahva-
ljujem vsem članom delovne skupno-
sti »Dekorativne« za izkazano pozor-
nost in venec.

MILOŠ ZALAZNIK

Pešmi

Tone Jan
SLOVO

*Dopusti, da vsaj še enkrat
ti stisnem roko, saj te
morda nikoli več ne bo
gledalo moje oko.*

*Dopusti, da vsaj še enkrat
ti stisnem roko, tako sladko
in nežno ti jemlješ slovo, da
gane srce mi globoko.*

*Dopusti, da vsaj še enkrat
pogledam ti v oko, saj te morda
nikoli več
ne bo slišalo moje srce, srce, ki
je še vedno ljubezni polno do te.*

KAJ SPRAŠUJES

*Kam pa pojdemo?
Oh, kam drugam
kot v Celje, rodno mesto moje.*

*Zakaj pa ravno v Celje tvoje?
Tam deklīči lepi so doma
in tam prelepe rožice cvete.*

*In tem ti praviš rožice?
Da, to so rožice,
deklīce štajerske.*

*In kaj bi z njimi ti počel?
Oh, to skrivnost je,
ki niti materi je ne bi razodel.*

Nadaljevanje s 6. strani

»Zadnji večji boji pred Ljubljano so
se bili na Dolenjski in Črnuški strani.
Na Draveljskem območju so se držali
Nemci vse do zadnjega in so izginili
še le v noči od 8. na 9. maj.

V središču mesta nismo mogli odi-
ti, da bi pričakali tam partizane, ker
so le ti takoj prevzeli stražo na meji
in niso spustili v Center nikogar iz
okolice brez propustnic, te pa so za-
čeli izdajati šele po nekaj dneh.«

Nekaj dni po osvoboditvi se je to-
varišica Prestenjaka zopet vrnila na
delo v tovarno, ki jo je že prevzela
ljudska oblast, kar se je takoj začelo
odražati v odnosih med zaposlenimi in
v načinu dela.

Nanda Prestenjāk

»Glasnik« glasilo delovne skupnosti Dekorativ-
na Ljubljana. Odgovorni urednik: Vladimir
Kočevar. — Tisk: Tiskarna Ljubljana.
Po zakonu o javnem obveščanju Ur. I. SRŠ
121-1/72) oproščeni davka na promet.